בסייעתא דשמיא

אור מוקלא

גיליון תורני מענגל ביומאל

חידושים ועיונים / בתורה צפונים
מעין גנים / אהבה בעדנים
לעינין יונים / להשית מכונים
לעשות תקונים / לשכינתא שוכן מעונים
לכבוד ורננים / לאדוני האדונים
לו העליונים / ושכינתו בתחתונים
ודבריו תמים / נחמדים ונאמנים
יקרים מפנינים / לב מרנינים
יזכר ברית איתנים / ויחיש פדיונים
לשמו מיחדים / באהבת בנים

ערב שבת קודש תולדות | ד' כסלו תשפ"ז | גליון 75

על הפרשה

חידושים ועיונים בהתורה צפונים — מעין גנים אהבה בעדנים

תְּפִלַּת יִצְחָק עַל רִבְקָה

א]. הַזֹּהַר (בְּפָרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה - דף קכו עד קכט. ואח"כ בְּפָרָשַׁת תּוֹלְדוֹת - דף קלד עד קמ, ואח"כ בְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב - דף קפא-קפב) אוֹמֵר: **שְׁנֵי שׁוֹאֵי יִצְחָק וְרִבְקָה – הֵם רָמְזוּ לְתְחִיַּת הַמֵּתִים שֶׁמְּבִיאָה שִׂמְחָה וְשִׂחוֹק לְעוֹלָם.**

כִּי "בְּתְחִלָּה נִקְרֵאת **הִנְּשָׁמָה** – אַבְרָהָם, **וְהַגּוּף** – שָׂרָה. עַכְשָׁו [=בִּזְמַן תְּחִיַּת הַמֵּתִים], נִקְרֵאת **הִנְּשָׁמָה** – יִצְחָק [=מִלְּשׁוֹן 'אָז יִמָּלֵא שְׂחוֹק פִּינוּ'], **וְהַגּוּף** – רִבְקָה [=מִלְּשׁוֹן 'וַיִּצְאוּם וּפִשְׁתָּם כְּעֶגְלֵי מַרְבֵּק' – "בְּכָל מָקוֹם שֶׁתִּצְאוּ וְתָבוֹאוּ, תִּתְעַנְּגוּ בַּטּוֹב, וְתִתְרַבּוּ בְּבָשָׂר וְשָׁמֶן, כֶּעֱגָלִים הַמְּפֻטָּמִים בְּמַרְבֵּק', וְהוּא הַדִּיר שֶׁלָּהֶם מָקוֹם שֶׁמִּתְפַּטְּמִים שָׁם. (מְצוּדוֹת)]" (זֹהַר חַיֵּי שָׂרָה קכט,א).

וּבְמִיתָה – הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף נִפְרָדוּ, **וּבִתְחִיַּת הַמֵּתִים** – הַנְּשָׁמָה וְהַגּוּף יַחְזְרוּ לְהִתְאַחֵד, וְיִתְקַיֵּם בָּהֶם בְּחִינַת נְשׁוֹאֵי יִצְחָק וְרִבְקָה.

'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא'

ב]. וּמִמְּשִׁיךְ הַזֹּהַר בְּפָרָשָׁתֵנוּ - פָּרָשַׁת תּוֹלְדוֹת (דַּף קלז-קלח), וּמְבָאֵר אֶת הַפָּסוּק **'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא'** (בְּרֵאשִׁית כה,כא).

שֶׁהִנֵּה כָּאָמוּר, **נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים** - לִתְחִיַּת הַמֵּתִים - נִקְרָאוֹת 'יִצְחָק', **וְגוּפֵי הַצַּדִּיקִים** - נִקְרָאִים 'רִבְקָה'.

וּבִתְחִיַּת הַמֵּתִים **'רִבְקָה' תִּהְיֶה עֲקָרָה,** כְּלוֹמַר **הַגּוּף יִהְיֶה עָקָר** - שֶׁלֹּא יוּכַל לְפָעֹל אֶת פְּעֻלּוֹתָיו, מִשּׁוּם שֶׁהַגּוּף פּוֹעֵל בְּסִיּוּעַ הַיֵּצֶר הָרָע, וּבִתְחִיַּת הַמֵּתִים לֹא יִהְיֶה יֵצֶר הָרָע – כֵּיוָן שֶׁהקב"ה כָּבָר שָׁחַט אוֹתוֹ בֵּימוֹת הַמָּשִׁיחַ (סַנְהֶדְרִין נב,א).

וְלָכֵן **'יִצְחָק'** - שֶׁזּוֹ הַנְּשָׁמָה, יִתְפַּלֵּל עַל **'רִבְקָה'** – שֶׁזֶּה הַגּוּף, שֶׁיַּחְזֹר הַיֵּצֶר הָרָע לַגּוּף, וְעִי"ז הַגּוּף לֹא יִהְיֶה עָקָר, אֶלָּא יוּכַל לִפְעֹל אֶת פְּעֻלּוֹתָיו. וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב **'וַיֶּעְתַּר יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא'.**

וְאָז **''וַיֵּעָתֶר לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ'** - כֵּיוָן שֶׁמִּתְעוֹרֵר יֵצֶר הָרָע, נִמְצָא פְּרִיָּה וְרִבְיָה".

בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים – הִיצַה"ר יִתְקַיֵּם רַק לְעָרְךְ הַקְּדֻשָּׁה

ג]. וּמִקְשֶׁה הַזֹּהַר "אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אִם כֵּן, **מַה הֶפְרֵשׁ בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה לְאוֹתוֹ זְמַן** [=בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים, **מֵאַחַר שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם יֵשׁ יֵצֶר הָרָע**]?".

וּמְתָרֵץ הַזֹּהַר: "אָמַר רַבִּי אָחָא, כָּךְ הוּא, שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא הֵעִיר אוֹתוֹ לָעִנְיָן הַהוּא שֶׁצָּרִיךְ לְזַוֵּוג, **וְלֹא לְכָל שָׁעָה** - שֶׁיִּהְיֶה תָּמִיד עִם אָדָם כְּמוֹ כָּעֵת, שֶׁהוּא נִמְצָא תָּמִיד וְחוֹטְאִים בּוֹ בְּנֵי אָדָם - **אֶלָּא לְאוֹתוֹ זְוּוג לְבַדּוֹ**".

ד]. וּמִמְּשִׁיךְ הַזֹּהַר: "רַבִּי יִצְחָק בָּרַבִּי יוֹסֵי הָיָה בָּא מִקַּפּוֹטְקִיָּא לְלֻד. פָּגַע בּוֹ רַבִּי יְהוּדָה. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, מַה דָּעְתְּךָ עַל דִּבְרֵי חֲבֵרֵינוּ חַכְמֵי הַבָּרַיְתָא, **שֶׁיֵּצֶר הָרַע יִשְׁתַּכֵּח מִן הָעוֹלָם, פְּרָט לְאוֹתָהּ שָׁעַת הַזְּוּוג?".**

הֵשִׁיב רַבִּי יִצְחָק וְחָלַק עַל דִּבְרֵיהֶם: "אָמַר לוֹ, חַיֶּיךָ, כָּךְ צָרִיךְ יֵצֶר הָרַע לָעוֹלָם - כְּגֶשֶׁם לָעוֹלָם. **שֶׁאִלְמָלֵא יֵצֶר הָרַע – לֹא תִּהְיֶה שִׂמְחַת הַתּוֹרָה** [עַיֵּן יְהֵל אוֹר' לְהגר"א (שְׁמוֹת דַּף ה ע"ב): "וְזֶהוּ (בְּרָכוֹת נד ע"א) 'וְאָהַבְתָּ אֵת ה"א בְּכָל לְבָבְךָ - בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ - בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר הָרַע'... וְלָכֵן הֵם בָּאָדָם יַחַד, וְהוּא בְּצַדִּיקִים יוֹתֵר טוֹב וּמוֹעִיל לָאָדָם - **לֹא לְבַד בִּשְׁבִיל קִבּוּל שָׂכָר - אֶלָּא שִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה, וְחִדְוָא דְאוֹרַיְתָא**"].

[=וְלָכֵן הַיֵּצֶר הָרַע יַמְשִׁיךְ לִהְיוֹת בְּאֹפֶן תָּמִיד], **אֲבָל לֹא מְנַוֵּל כְּבָרִאשׁוֹנָה לַחֲטֹא בּוֹ.** זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה יא,ו) [=וְגָר **זְאֵב** עִם כֶּבֶשׂ, **וְנָמֵר** עִם גְּדִי יִרְבָּץ, וְעֵגֶל **וּכְפִיר** וּמְרִיא יַחְדָּו, וְנַעַר קָטֹן נֹהֵג בָּם: וּפָרָה **וָדֹב** תִּרְעֶינָה, יַחְדָּו יִרְבְּצוּ יְלָדֵיהֶן, **וְאַרְיֵה** כַּבָּקָר יֹאכַל תֶּבֶן: וְשִׁעֲשַׁע יוֹנֵק עַל חֻר **פָּתֶן**, וְעַל מְאוּרַת צִפְעוֹנִי גָּמוּל יָדוֹ הָדָה]. לֹא יָרֵעוּ וְלֹא יַשְׁחִיתוּ בְּכָל הַר קָדְשִׁי כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דֵּעָה אֶת ה' כַּמַּיִם לַיָּם מְכַסִּים'".

כְּלוֹמַר, **הַחַיּוֹת הָרָעוֹת הַמְּשֻׁרָּשׁוֹת בְּסִטְרָא אָחֳרָא** – יִשָּׁאֲרוּ בָּעוֹלָם גַּם לֶעָתִיד לָבֹא, אֶלָּא שֶׁאֵז הֵן תִּהְיֶינָה מְשֻׁעְבָּדוֹת לַעֲשׂוֹת רַק טוֹב, וּכְגוֹן לְצָרְךְ שֶׁהַתִּינוֹקוֹת יִשְׁתַּעֲשְׁעוּ בָּהֶם.

וּמִמַּילָּא כמו"כ הוּא ג"כ **בְּיֵצֶר הָרַע - שֶׁהוּא שֹׁרֶשׁ הַחַיּוֹת הָרָעוֹת** – הוּא יִשָּׁאֵר תָּמִיד בָּעוֹלָם, אֶלָּא שֶׁהוּא יְשַׁמֵּשׁ רַק לְקָדֵשָׁה, וְלֹא לְהַחֲטִיא בַּחֲטָאִים כְּבָרִאשׁוֹנָה.

הַחִדּוּשׁ בְּכֹחַ תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים לְתְחִיַּת הַמֵּתִים

ה]. וְיֵשׁ לְצַיֵּן, שֶׁרוֹאִים כָּאן אֶת הָעִנְיָן, שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ **לִתְפִלַּת הַצַּדִּיקִים בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים** – יוֹתֵר מֵהַכֹּחַ שֶׁיֵּשׁ **לִתְפִלָּתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה.**

שֶׁהִנֵּה אָמְרוּ (יוֹמָא סט,ב): שֶׁשָּׁאֲחַר שֶׁבִּקְּשׁוּ שהקב"ה יִמְסֹר בְּיָדָם **יֵצֶר הָרַע דַּעֲבוֹדָה זָרָה,** והקב"ה נָעֲתַר לִתְפִלָּתָם - אָמְרוּ: הוֹאִיל וְעַד רָצוֹן הוּא, נְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיִּמָּסֵר בְּיָדֵינוּ גַּם **יֵצֶר הָרַע שֶׁל עֲרָיוֹת.** בִּקְּשׁוּ רַחֲמִים וְנִמְסַר בְּיָדָם. **כָּלְאוּ אֶת הַיֵּצֶה''ר בְּמִשְׁךְ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְנִפְסַק כֹּחַ הַיֵּצֶר לְגַמְרֵי,** וְלֹא עָסְקוּ עוֹד בִּפְרִיָּה וּרְבִיָּה. וּבִקְּשׁוּ בֵּיצָה בַּת יוֹמָהּ בְּכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְלֹא מָצְאוּ, לְפִי שֶׁגַּם הַתַּרְנְגוֹלוֹת הַפְסִיקוּ לְהַטִּיל בֵּיצִים.

אָמְרוּ: אֵיךְ נַעֲשֶׂה? **אִם נַהַרְגֵנוּ** – יִכְלֶה הָעוֹלָם. **נִבְעֵי רַחֲמֵי אַפַּלְגָּא** - פַּלְגָא בְּרַקִּיעָא לָא יַהֲבֵי [כְּלוֹמַר, אִם נְבַקֵּשׁ רַחֲמִים שֶׁיִּשָּׁאֵר הַיֵּצֶה"ר רַק לְעִנְיַן הַמִּצְוָה, וְלֹא לְעִנְיַן אִסּוּר – מְשַׁמְּמִים לֹא נוֹתְנִים מֻחֲצָה].

וְלָכֵן כָּחֲלוּ אֶת עֵינָיו שֶׁל הַיֵּצֶה"ר וְנַעֲשָׂה סוּמָא. וְשִׁחְרְרוּ אוֹתוֹ. וּמַה שֶּׁעִוְּרוּהוּ – הוֹעִיל לְעִנְיַן שֶׁאֵין הָאָדָם מִתְגָּרֶה בְּקִרְוּבוֹתָיו. עכת"ד הַגְּמָרָא.

נִמְצָא, שֶׁמַּה שֶּׁהַצַּדִּיקִים לֹא יָכְלוּ לִפְעֹל בִּתְפִלָּתָם בָּעוֹלָם הַזֶּה - שֶׁיִּהְיֶה **'פַּלְגִינָן'** בֵּיצֶה"ר - שֶׁתְּפִלָּתָם תַּחֲזִיר אֶת הַיֵּצֶר הָרַע רַק לְעִנְיַן צָרְכֵי מִצְוָה **וּקְדֻשָּׁה,** וְלֹא לְעִנְיַן נְסָיוֹן לַחֲטָאִים, וְזֶהוּ מַשּׁוּם **שֶׁ'פַּלְגָא בְּרַקִּיעָא לָא יַהֲבֵי'** – מִכָּל מָקוֹם בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים יֵשׁ כֹּחַ לַצַּדִּיקִים לִפְעֹל בִּתְפִלָּתָם - **'לִיבְעֵי רַחֲמֵי אַפַּלְגָּא'.**

תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים – נִמְשָׁלָה לְ'עֹתֶר'

ו]. וּבָזֶה יִתְבָּאֵר מש"א (סַנְהֶדְרִין יד,א): "['**וַיֶּעְתַּר** יִצְחָק לַה' לְנֹכַח אִשְׁתּוֹ כִּי עֲקָרָה הִיא **וַיֵּעָתֶר** לוֹ ה' וַתַּהַר רִבְקָה אִשְׁתּוֹ'] אָמַר רַבִּי אֶלְיעֶזֶר [נ"א: אֶלְעָזָר],

להגובות, לתרומות ולקבלת העלון בדוא"ל: or1620016200@gmail.com

"כָּל גֵּיא יִנָּשֵׂא, וְאִיהוּ גִימַטְרִיָאוֹת פַּרְפְּרָאוֹת לְחָכְמָה" (תקוני זוהר תקון ע). "וְרוֹצֶה לוֹמַר דְּנֶאֱמַר בֵּיהּ **'חָכְמַת סוֹפְרִים תִּסְרַח'** [-**שֶׁסּוֹפְרִים מִסְפַּר הַגִּימַטְרִיָאוֹת**]. וְזֶה 'כָּל גֵּיא' - שֶׁהָיָה שָׁפֵל מְאֹד - 'יִנָּשֵׂא' (באור הגר"א שם דף קלט,ב; ועי'קל"ח פתחי חכמה נ"ב).

א.

וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי הַחִתִּי וְאֶת בָּשְׂמַת בַּת אֵילֹן הַחִתִּי (בְּרֵאשִׁית כו,לד).

וּלְהַלָּן בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח (בְּרֵאשִׁית לו,ב): 'עֵשָׂו לָקַח אֶת נָשָׁיו מִבְּנוֹת כְּנָעַן אֶת עָדָה בַּת אֵילוֹן הַחִתִּי וְאֶת אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה בַּת צִבְעוֹן הַחִוִּי'.

ופירש"י "אָהֳלִיבָמָה - הִיא יְהוּדִית, וְהוּא כִּנָּהּ שְׁמָהּ יְהוּדִית לוֹמַר שֶׁהִיא כּוֹפֶרֶת בַּעֲבוֹדָה זָרָה כְּדֵי לְהַטְעוֹת אֶת אֲבִיו".

'יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי' - בְּגִימַטְרִיָא **'וְזֹאת הִיא אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה'** (1050).

(שְׁיָרֵי הַנֶּפֶשׁ).

ב.

וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי הַחִתִּי וְאֶת בָּשְׂמַת בַּת אֵילֹן הַחִתִּי (בְּרֵאשִׁית כו,לד).

עַיֵּן בְּקֶטַע הַקּוֹדֵם. וְהִנֵּה כָּתַב רַבִּי אַבְרָהָם בֶּן הָרַמְבַּ"ם (בְּרֵאשִׁית לו,ב): "וְאָהֳלִיבָמָה הִיא יְהוּדִית, וַעֲנָה הַחִוִּי הוּא בְּאֵרִי הַחִתִּי, וּשְׁנֵי שֵׁמוֹת לָהּ וּשְׁנֵי שֵׁמוֹת לְאָבִיהָ, וְחִתִּי וְחִוִּי שָׁוִים כְּמוֹ שֶׁהִקְדַּמְנוּ". עכ"ל.

ולפי"ז יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי - הָיְתָה גַּם חִתִּית (כמש"כ בְּפָרָשָׁתֵנוּ), וְגַם חִוִּית (וכמש"כ בְּפָרָשַׁת וַיִּשְׁלַח).

'יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי' - בְּגִימַטְרִיָא **'אָהֳלִיבָמָה בַּת עֲנָה הַחִוִּית'** [עה"כ] (1050). (א.ה.)

ג.

וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי (בְּרֵאשִׁית כז,ב).

"אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קָרְחָה אִם מַגִּיעַ אָדָם לְפֶרֶק אֲבוֹתָיו יִדְאַג חֲמֵשׁ שָׁנִים לְפָנֶיהָם וְחָמֵשׁ לְאַחַר כֵּן, וְיִצְחָק הָיָה בֶּן מֵאָה עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ, אָמַר שֶׁמָּא לְפֶרֶק אִמִּי אֲנִי מַגִּיעַ, וְהִיא מֵתָה בַּת מֵאָה עֶשְׂרִים וְשָׁבַע, וַהֲרֵינִי בֶּן חָמֵשׁ שָׁנִים סָמוּךְ לְפִרְקָהּ, לְפִיכָךְ לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי, שֶׁמָּא לְפֶרֶק אִמִּי, שֶׁמָּא לְפֶרֶק אַבָּא" (רַשִׁ"י).

מַה טַּעַם נִתְיָרֵא דַּוְקָא בְּאוֹתוֹ יוֹם מִפְּנֵי יוֹם הַמִּיתָה? – שֶׁכֵּן אָמַר תַּרְגּוּם יוֹנָתָן, כִּי עֶרֶב פֶּסַח הָיָה אוֹתוֹ הַיּוֹם, וּלְפִיכָךְ צִוָּה לְהָבִיא שְׁנֵי גְדָיִים - אֶחָד לְקָרְבַּן פֶּסַח וְאֶחָד לְקָרְבַּן חֲגִיגָה.

וְהִנֵּה הַגְּמָרָא אוֹמֶרֶת, כִּי בְּפֶסַח נוֹלַד יִצְחָק (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י), וַהֲלֹא כְּלָל הוּא, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא יוֹשֵׁב וּמְמַלֵּא שְׁנוֹתֵיהֶם שֶׁל צַדִּיקִים מִיּוֹם לְיוֹם (רֹאשׁ הַשָּׁנָה י"א) - הֲרֵי יָדַע יִצְחָק שֶׁיָּמוּת בְּפֶסַח, אַךְ לֹא יָדַע בְּאֵיזֶה פֶּסַח יָמוּת, וּלְפִיכָךְ אָמַר בְּאוֹתוֹ יוֹם שֶׁל עֶרֶב פֶּסַח 'לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי' ('מַעְיָנָהּ שֶׁל תּוֹרָה' בְּשֵׁם 'יְסוֹד הַתּוֹרָה').

'לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי' - בְּגִימַטְרִיָא **'כִּי בְּעֶרֶב פֶּסַח הָיָה וְזֶה זְמַן לֵידָתוֹ'** (1037). (שְׁיָרֵי הַנֶּפֶשׁ).

ד.

וַיֹּאמֶר הִנֵּה נָא זָקַנְתִּי לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי (בְּרֵאשִׁית כז,ב).

עַיֵּן בְּקֶטַע הַקּוֹדֵם. וְהִנֵּה בְּהֵמְשֵׁךְ הַדְּבָרִים הוּבָא שָׁם (בְּשֵׁם 'אָמַר הַמַּגִּיהַ'), שלפי"ז הַחֲשָׁשׁ שֶׁל יִצְחָק הָיָה רַק מִשּׁוּם שֶׁנִּצְטָרְפוּ שְׁנֵי הַדְּבָרִים יַחְדָּו: (א). שֶׁהָיָה בֶּן קכ"ג וְהִגִּיעַ סָמוּךְ לְפֶרֶק אִמּוֹ. (ב). שֶׁהָיָה עֶרֶב פֶּסַח סָמוּךְ לְיוֹם לֵדָתוֹ.

'לֹא יָדַעְתִּי יוֹם מוֹתִי' – בְּגִימַטְרִיָא **'כִּי בְּעֶרֶב פֶּסַח הָיָה וּבֶן קכ"ג שָׁנָה הָיָה'** [עם הַכּוֹלֵל וְעִם ח' הַתֵּבוֹת]. (1037). (א.ה.)

המשך בעמ' הבא - - -

>>>

לָמָּה נִמְשְׁלָה תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים **כְּעֶתֶר?** לוֹמַר לְךָ, מַה עֶתֶר זֶה מְהַפֵּךְ אֶת הַתְּבוּאָה בַּגֹּרֶן מִמָּקוֹם לְמָקוֹם - **אַף תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים מְהַפֶּכֶת דַּעְתּוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמִּדַּת רֻגְזָנוּת לְמִדַּת רַחֲמָנוּת"** [וּבְיָבָמוֹת סד,א: "כָּךְ תְּפִלָּתָן שֶׁל צַדִּיקִים מְהַפֶּכֶת מִדּוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מִמִּדַּת רֻגְזָנוּת לְמִדַּת רַחֲמָנוּת"].

וצ"ב, לָמָּה דָּרְשָׁא זוֹ נֶאֱמְרָה דַּוְקָא **בִּתְפִלַּת יִצְחָק עַל רִבְקָה,** וְלֹא **בִּתְפִלַּת שְׁאָר הָאָבוֹת**, וְגַם לֹא **בִּתְפִלָּה אַחֶרֶת שֶׁל יִצְחָק** – שֶׁנֶּאֱמַר 'וַיֵּצֵא יִצְחָק לָשׂוּחַ בַּשָּׂדֶה'.

ז). וּלהנ"ל יֵשׁ לְבָאֵר, שֶׁכָּל הַתְּפִלּוֹת – הֵם **בָּעוֹלָם הַזֶּה**, שֶׁאָז אֵין כֹּחַ [יַחֲסִית לעוה"ב] **לְהַפֵּךְ הָרַע לְטוֹב**, וְלָכֵן הַתְּפִלָּה הִיא **שהקב"ה יִשְׁפִּיעַ טוֹב**, מִבְּלִי לְהַפֵּךְ אֶת הָרַע.

וְרַק **בִּתְפִלַּת יִצְחָק עַל רִבְקָה** – שֶׁהוּא הַתְּפִלָּה **שֶׁהֵיצֵר הָרַע יֵהָפֵךְ לְטוֹב** - שֶׁזֶּה כֹּחַ מְיֻחָד שֶׁל **'עוֹלָם הַבָּא'** [וַאֲשֶׁר עַל כֵּן בָּעוֹלָם הַבָּא יְבָרְכוּ גַּם עַל בְּשׂוֹרוֹת רָעוֹת - הַטּוֹב וְהַמֵּיטִיב (פְּסָחִים נ,א), מִכֵּיוָן שֶׁהָרָעָה עַצְמָהּ תֵּהָפֵךְ לְטוֹב], בָּזֶה דָּרְשׁוּ יָפֶה אֶת עִנְיַן **הִפּוּךְ הַמִּדּוֹת** - מֵאַכְזָרִיּוּת לְרַחֲמָנוּת.

היעה"ר נִקְרָא בַּתְּחִלָּה – 'לוֹט', ובתחי"מ – 'לָבָן'

ח). וְעוֹד אוֹמֵר הַזֹּהַר (קלז,א) עַל הַפָּסוּק בְּפָרָשָׁתֵנוּ (בְּרֵאשִׁית יט,כ): 'וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקִבְּחוֹ אֶת **רִבְקָה** בַּת בְּתוּאֵל הָאֲרַמִּי מִפַּדַּן אֲרָם **אֲחוֹת לָבָן** הָאֲרַמִּי לוֹ לְאִשָּׁה'.

שֶׁ'רִבְקָה' - שֶׁהִיא הַגּוּף שֶׁל הַצַּדִּיקִים לֶעָתִיד לָבֹא, הִיא **אֲחוֹת לָבָן** – "אֲחוֹת יֵצֶר הָרַע הָאֲרַמִּי. כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ, **בַּתְּחִלָּה** - שֶׁהָיָה מְגֻנָּל בְּחַטָּאוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם - נִקְרָא **לוֹט. לֶעָתִיד לָבֹא** - שֶׁלֹּא יְהֵא מְגֻנָּל כְּמוֹ בָּרִאשׁוֹנָה, כְּמִי שֶׁרוֹחֵץ וּמַטְבִּיל אֶת טֻמְאָתוֹ - קוֹרְאִים לוֹ **לָבָן**. עַל כָּל פָּנִים אֵין יֵצֶר הָרַע בָּטֵל מִן הָעוֹלָם".

שְׁלֹשָׁה שְׁלָבִים בְּמַעֲבָדוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע

ט). לְמַדְנוּ מִכָּאן שְׁלֹשָׁה שְׁלָבִים בְּמַעֲבָדוֹ שֶׁל יֵצֶר הָרָע:

(א). בָּעוֹלָם הַזֶּה - הַיֵּצֶר הָרָע נִמְצָא בָּעוֹלָם, וּמֵבִיא לְהַרְבֵּה חֲטָאִים. וְאָז הוּא נִקְרָא **לוֹט** – מִלְּשׁוֹן אֲרוּר.

(ב). בָּעוֹלָם הַבָּא וּבִימוֹת הַמָּשִׁיחַ – הקב"ה יִשְׁחַט אֶת יֵצֶר הָרָע. וְהוּא לֹא יִהְיֶה בָּעוֹלָם.

(ג). בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים – הַצַּדִּיקִים יִרְאוּ שֶׁצָּרִיךְ אֶת הַיֵּצֶר הָרָע, הֵן בִּשְׁבִיל הַזִּווּג, וְהֵן בִּשְׁבִיל שִׁמְחַת הַתּוֹרָה, וְלֹא יִמְצָאוּהוּ כִּי הקב"ה כְּבָר שָׁחַט אוֹתוֹ בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ, וְאָז יִתְפַּלְּלוּ שֶׁהוּא יַחֲזֹר, והקב"ה יְחַיֶּה אוֹתוֹ וְהוּא יַחֲזֹר, אַךְ הוּא לֹא יִפְעַל אֶלָּא בִּשְׁעָה וּבְמִדָּה שֶׁיִּצְטָרְכוּ אוֹתוֹ בִּשְׁבִיל הַקְּדֻשָּׁה. וְאָז הוּא יִקָּרֵא **'לָבָן'** – שֶׁטָּבַל וְנִתְלַבֵּן וְנִטְהַר מִטֻּמְאָתוֹ. **וְהַטְבִּילָה וְהַכִּבּוּס שֶׁל הַיֵּצֶר הָרַע** – הוּא שֶׁיְּחַטְּטוֹ, שֶׁהִיא מְבַטֶּלֶת אֶת הַחֵלֶק הָרַע שֶׁבּוֹ, וְאח"כ הוּא יַחֲזֹר לִתְחִיָּה מְתֻקָּן וּמְלֻבָּן.

הֶסְפֵּד עַל יֵצֶר הָרַע שֶׁנִּשְׁחַט

י). וּבָזֶה יִתְבָּאֵר מַה שֶּׁאָמְרוּ (סֻכָּה נב,א): "וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת... הַאי הֶסְפֵּדָא מַאי עֲבִידְתַּיהּ?... **עַל יֵצֶר הָרַע שֶׁנֶּהֱרַג**.... הַאי הֶסְפֵּדָא בָּעֵי לְמֶעְבַּד? שְׁמָחָה בָּעֵי לְמֶעְבַּד! אֲמַאי בָּכוּ? - כְּדְרַבִּי רַבִּי יְהוּדָה: **לֶעָתִיד לָבֹא מְבִיאוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיֵצֶר הָרַע וְשׂוֹחֲטוֹ בִּפְנֵי הַצַּדִּיקִים וּבִפְנֵי הָרְשָׁעִים. צַדִּיקִים** נִדְמֶה לָהֶם כְּהַר גָּבוֹהַּ, וּרְשָׁעִים נִדְמֶה לָהֶם כְּחוּט הַשַּׂעֲרָה. הַלָּלוּ בּוֹכִין, וְהַלָּלוּ בּוֹכִין. צַדִּיקִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים: הֵיאַךְ יָכְלְנוּ לִכְבּוֹשׁ הַר גָּבוֹהַּ כָּזֶה! וּרְשָׁעִים בּוֹכִין וְאוֹמְרִים: הֵיאַךְ לֹא יָכְלְנוּ לִכְבּוֹשׁ אֶת חוּט הַשַּׂעֲרָה הַזֶּה!". עכ"ל.

וְהִנֵּה מֵהַלָּשׁוֹן **הֶסְפֵּד** – אוֹתִיּוֹת **הֶפְסֵד** – מַשְׁמַע שֶׁהֵם בּוֹכִים עַל שֶׁהִפְסִידוּ כָּאן טוֹבָה גְּדוֹלָה. וְזֶהוּ כַּנַ"ל בַּזֹּהַר, שֶׁהַיֵּצֶר הָרַע נִצְרָךְ לְזִווּג וּלְשִׁמְחַת הַתּוֹרָה.

וּבָזֶה יִתָּכֵן לְבָאֵר לְשׁוֹן הַכָּתוּב **'וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת'**, וְיִתְבָּאֵר עדמש"א (שַׁבָּת קל,א; יוֹמָא עה,א): "וְכָל מִצְוָה שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם בְּקֶטֶטָה, כְּגוֹן עֲרָיוֹת, דִּכְתִיב 'וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה אֶת הָעָם **בֹּכָה לְמִשְׁפְּחֹתָיו' - עַל עִסְקֵי מִשְׁפְּחוֹתָיו** [שֶׁנֶּאֱסַר לָהֶם קְרוֹבוֹת (רשי"י)] - עֲדַיִן עוֹשִׂין אוֹתָהּ בְּקֶטֶטָה, דִּלֵיכָּא כְּתָבָה דְּלָא רָמוּ בָּהּ תִּגְרָא".

ועד"ז יֵשׁ לְבָאֵר **'וְסָפְדָה הָאָרֶץ מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת'** - שֶׁהֵם **סוֹפְדִים עַל עִסְקֵי מִשְׁפָּחוֹת** – שֶׁלֹּא נִמְצָא יצה"ר לַזִּווּג.

וּמַעַתָּה, מֵאַחַר שֶׁזֶּה הֶפְסֵד - לֹא יִתָּכֵן שֶׁמִּצַּד זֶה יִשָּׁאֵר בִּתְמִידוּת, שֶׁהֲרֵי לֶעָתִיד לָבֹא לֹא יֶחְסַר כָּל טוּב.

וְאָכֵן כָּאן הַזֹּהַר מַשְׁלִים אֶת הַתְּמוּנָה, שֶׁלְּאַחַר שֶׁהַצַּדִּיקִים **סוֹפְדִים** בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ<<< **עַל הֶפְסֵד הַיֵּצֶר הָרָע,** הֵם גַּם כֵּן **מִתְפַּלְּלִים** בִּתְחִיַּת הַמֵּתִים - **שֶׁיְּשׁוּב הַיֵּצֶר הָרָע** לִהְיוֹת מְשֻׁעְבָּד לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ.

<<<

ה.

וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ (בְּרֵאשִׁית כז,לט) - 'זוֹ אִיטַלְיָאָה שֶׁל יָוָן' (רַשִׁ"י). - "אִיטַלְיָאָה הִיא מִמְּדִינַת יָוָן, וּכְשֶׁנִּטְלָה רוֹמִי מִמַּלְכוּת יְוָנִים, לְכָךְ וְהִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ" (רַשִׁ"י שַׁבָּת נו,ב)].

וּבְמַסֶּכֶת מְגִלָּה (ו,ב): "אָמַר עֻלָּא: אִיטַלְיָא שֶׁל יָוָן זֶה כִּרְכָּךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי". וְהַגְּמָרָא שָׁם מַאֲרִיכָה בְּעָשְׁרָהּ וּבְמִשְׁמַנֵּיהָ שֶׁל אִיטַלְיָא. וּלְפִי"ז מְבֹאָר מַה שֶּׁיִּצְחָק קָרָאהּ: 'מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ'.

'מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ' - בְּגִימַטְרִיָּא **'הִיא אִיטַלְיָא שֶׁל יָוָן שֶׁלְּכָרוּהָ רוֹמִים'** (1134).

אִי נָמֵי:

'הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ' - בְּגִימַטְרִיָּא **'הִיא אִיטַלְיָא שֶׁל הַיְוָנִים שֶׁלְּכָרוּהָ הָרוֹמִים'** (1194). (א.ה.).

ו.

וַיַּעַן יִצְחָק אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ (בראשית כז,לט) - 'זוֹ אִיטַלְיָאָה שֶׁל יָוָן' (רַשִׁ"י).

"כָּתַב הָרַב 'יַלְקוּט סוֹפֵר' (לְהַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף לִיבּ סוֹפֵר זצוק"ל). פָּרָשַׁת שׁוֹפְטִים - לְנִשּׂוּאִין. הֶעָרָה ט'): הַכַּוָּנָה כִּי קָשָׁה לַחֲזֹ"ל, אֵיךְ נָתַן לְעֵשָׂו 'מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ' - הֲלֹא כִּבֵּר נָתַן אוֹתָם לְיַעֲקֹב. וְלָכֵן כָּתַב רַשִׁ"י 'זוֹ אִיטַלְיָא'. כִּי יָדוּעַ מַה שֶּׁאָמְרוּ חֲזַ"ל (שַׁבָּת נו,ב): "אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: בְּשָׁעָה שֶׁנָּשָׂא שְׁלֹמֹה אֶת בַּת פַּרְעֹה - יָרַד גַּבְרִיאֵל וְנָעַץ קָנֶה בַּיָּם, וְעָלָה בּוֹ שִׂרְטוֹן, וְעָלָיו נִבְנָה כְּרַךְ גָּדוֹל שֶׁל רוֹמִי... וְזֶהוּ אִיטַלְיָאָה שֶׁל יָוָן". וְלָכֵן כֵּיוָן שֶׁרוֹמִי לֹא הָיְתָה אָז בָּעוֹלָם - לְכָךְ הָיָה יָכוֹל לָתֵת לוֹ אוֹתָהּ.

'מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ יִהְיֶה מוֹשָׁבֶךָ' [עִם הַכּוֹלֵל] - בְּגִימַטְרִיָּא **'זוֹ אִיטַלְיָא שֶׁל הַיְוָנִים שֶׁעֲדַיִן לֹא קָמָה'** (1135). (שְׁיָרֵי הַנֶּפֶשׁ).

א.ה. זָכִינוּ לְהָבִיא מִפַּעַם לְפַעַם בְּמִדְּוֹר 'חָכְמַת סוֹפְרִים' - גִּימַטְרִיָּאוֹת מֵהַסֵּפֶר **'שִׁיָּרֵי הַנֶּפֶשׁ'** - **לְהַגָּאוֹן הַמְּקֻבָּל רַבִּי רָפָאֵל כַּדִּיר ב"ר יַעֲקֹב צַבַּאן זצוק"ל.** רַבָּה שֶׁל נְתִיבוֹת [בְּמֶשֶׁךְ כִּשְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנָה שָׁנָה, מִשְּׁנַת תשי"ז עַד לְהִסְתַּלְּקוּתוֹ בְּד' בְּסִלְּוֹ תשנ"ה. בְּתִקּוּפָה זוֹ הוּא סִיֵּע לַהֲקָמַת 'הַנֶּגֶב' בְּרֹאשׁוּת הַגָּאוֹן רַבִּי יְשָׁשכָר מֵאִיר זצוק"ל]. וּבעמח"ס **'זֶרַע יַעֲקֹב'** עַל רַב הַשַּׁ"ס וְעַל שו"ע או"ח יו"ד, **'מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב'** עַל הַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח. וְעוֹד.

בְּאַשְׁמֹרֶת יוֹם שִׁשִּׁי ה' אֲדָר תשמ"ג - נלב"ע רַעְיָתוֹ **הָרַבָּנִית עוישה ב"ר מָרְדְּכַי זצ"ל**, וְנִקְבְּרָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת לְאַחַר חֲצוֹת. וּבִשְׁנַת תדש"ם הוּא הוֹצִיא לְזִכְרָהּ אֶת סִפְרוֹ **'נֶפֶשׁ חַיָּה'** - מַעֲרָכוֹת בַּהֲלָכָה וְעַל הַתּוֹרָה, "וְקָרָאתִי שֵׁם הַסֵּפֶר **'נֶפֶשׁ חַיָּה'**, כִּי **'נֶפֶשׁ'** פֵּרוּשָׁהּ מַצֵּבָה וְציּוּן כמ"ש בְּמִשְׁנָה (שְׁקָלִים ב,ה), עוֹשִׂים לוֹ נֶפֶשׁ עַל קִבְרוֹ, וּבִירוּשַׁלְמִי (שָׁם) "אֵין עוֹשִׂין נְפָשׁוֹת לַצַּדִּיקִים דִּבְרֵיהֶם הֵם זִכְרוֹנָם. וְהַמִּלָּה **'חַיָּה'** רוֹמֶזֶת לִשְׁמָהּ, כִּי **'עוֹשָׂה'** בְּעַרְבִית לְשׁוֹן **'תְּחִיָּה'**. וְנִקְרָאָה בְּשֵׁם זֶה כִּי הִיא נוֹלָדָה לְהוֹרֶיהָ אַחֲרֵי שֶׁשִּׁכְּלוּ הַרְבֵּה יְלָדִים בָּנִים וּבָנוֹת. וְאַחֲרֵי זֶה הוֹדִיעֵנִי יָדִיד אֶחָד, כִּי **'נֶפֶשׁ חַיָּה'** בְּדִיּוּק מִסְפַּר שְׁמוֹ **'רָפָאֵל צַבַּן'** בְּלֹא אֶלֶ"ף, וְעִם הַכּוֹלֵל יִהְיֶה הַחֶשְׁבּוֹן בְּדִיּוּק **'רָפָאֵל צַבַּאן'**, וּמִן הַשָּׁמַיִם כִּוְּונוּ בְּפִי לִרְמֹז שֵׁם הַמְּחַבֵּר בְּשֵׁם הַסֵּפֶר" (מֵהַקְדָּמָתוֹ לַסֵּפֶר).

לְאַחַר עֶשֶׂר שָׁנִים - כְּשָׁנָה לִפְנֵי הִסְתַּלְּקוּתוֹ תִּשְׁרֵי תשנ"ד - הוּא הוֹצִיא אֶת סִפְרוֹ הָאַחֲרוֹן **'שִׁיָּרֵי הַנֶּפֶשׁ'**. וּקְרָאוֹ **'שִׁיָּרֵי הַנֶּפֶשׁ'** - כִּי הוּא **שְׁאֵרִית מִסִּפְרוֹ 'נֶפֶשׁ חַיָּה'.**

הַשָּׁבוּעַ הִקְדַּשְׁנוּ אֶת הַמָּדוֹר לְגִימַטְרִיָּאוֹת מִתּוֹךְ סִפְרוֹ **'שִׁיָּרֵי הַנֶּפֶשׁ'** [עִם הוֹסָפוֹת בְּעִקְבוֹת דִּבָּרָיו] - **לִקְרַאת יוֹמָא דְּהִילּוּלָא הל"ב שֶׁלּוֹ** - הַחָל בְּשַׁבָּת זוֹ - ד' בְּסִלְּוֹ תשנ"ה-תשפ"ז

«««

פֶּרֶק ב

מִיתָה וּתְחִיַּת הַמֵּתִים – לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת

יא]. וְהִנֵּה כָּתוּב בַּפִּיּוּט בַּהַגָּדָה שֶׁל פֶּסַח: 'וְאָתָא הקב"ה **וְשָׁחַט לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת'**. וְהוּא כָּלוּל בְּדִבְרֵי הַגְּמָרָא (סַנְהֶדְרִין נב,א) הנ"ל, שֶׁלְּעָתִיד לָבֹא הקב"ה **יִשְׁחַט אֶת יֵצֶר הָרַע** - שֶׁהֵרֵי אָמְרוּ (בָּבָא בַּתְרָא טז,א): "הוּא שָׂטָן הוּא **יֵצֶר הָרַע הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת".**

יב]. וּמֵעַתָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר לְגַבֵּי **יֵצֶר הָרַע** – שהקב"ה יָשִׁיב אוֹתוֹ לְתוֹחֶלֶת לְאַחַר תְּפִלַּת הַצַּדִּיקִים, כָּךְ הוּא לְעִנְיַן **מַלְאַךְ הַמָּוֶת** – שהקב"ה יָשִׁיב אוֹתוֹ לְתוֹחֶלֶת. וכמש"כ רַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר פּוּאָה בְּשֵׁם רַבּוֹ **הרמ"ע מִפָּאנוֹ**, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ ('דַּרְכֵי הַתְּשׁוּבָה' לְרַבִּי אֶלְיֶעֶזֶר פּוּאָה – פי"ד): "וְהַיֵּצֶר הוּא מַלְאַךְ הַמָּוֶת - גָּרַם רָעָה לְעוֹלָם בַּמֶּה שֶׁמְּמִית כָּל בְּרִיָּה, כָּךְ עָתִיד גַּם הוּא לָמוּת. **וּכְשֶׁם שֶׁהֵמִיתָה הוּא תִּקּוּן לָאָדָם** כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (בְּרֵאשִׁית רַבָּה ט,ה): 'וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד - זֶה מָוֶת', **כֵּן הַשְׁחִיטָה אֶל הַיֵּצֶר יִהְיֶה תִּקּוּן אֵלָיו**, וְעַל כֵּן לֹא נֶאֱמַר עָתִיד 'לַהֲמִיתוֹ' אֶלָּא לִשְׁחֹטוֹ, שֶׁהַשְׁחִיטָה טְעוּנָה בְּרָכָה, **וּבִרְכָה שׁוֹרָה קְדֻשָּׁה בַּנִּשְׁחָט, וּמֵסִיר מִמֶּנּוּ כָּל חֵלֶק רַע שֶׁבּוֹ, וְנִשְׁאָר בּוֹ חֵלֶק הַטּוֹב,** כֵּן כָּתַב מוֹרִי זלה"ה [הרמ"ע מִפָּאנוֹ], בְּאֹפֶן שֶׁכְּשֵׁם שֶׁבְּתַחִלַּת יְצִירָתוֹ הָיָה **רַע** אֶל הָאָדָם, כָּךְ יַחֲזֹר לֶעָתִיד וְיִהְיֶה 'יֵצֶר **הָרַע**'". עכ"ל.

'וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד' – זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת

יג]. וְהִנֵּה כְּפִי הַמְּזֻכָּר בְּדִבְרֵי רמ"ע מִפָּאנוֹ, בְּשָׁעָה שֶׁיָּשׁוּב מַלְאַךְ הַמָּוֶת לִתְחִיַּת הַמֵּתִים – יִתְקַיֵּם בּוֹ מַה שֶּׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית א,לא): 'וַיַּרְא אֱ-לֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה **טוֹב מְאֹד**'. וְדָרְשׁוּ (הַקְּדָמַת הַזֹּהַר דף יד,א): "וְהִנֵּה טוֹב - זֶה מַלְאַךְ חַיִּים, **מְאֹד - זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת**" (ועי' בְּרֵאשִׁית רַבָּה ט, ה-י).

כְּלוֹמַר, שֶׁיִּשָּׁאֵר מַלְאַךְ הַמָּוֶת, אֶלָּא שֶׁהוּא **יַהֲפֹךְ לְטוֹב**. וְהֵינוּ **שֶׁהַמָּוֶת** עַצְמוֹ יִתְהַפֵּךְ **לְשִׁלְמוּת הַחַיּוּת**. – שֶׁנֶּהֱפַךְ מִ'**מָוֶת**' לְ'**תֹּם**'. וכמש"כ הָרַמְחַ"ל (אוֹצָרוֹת רַמְחַ"ל יְרֻמְיָהוּ עַמּוּד קמ"ט): "כִּי הַמָּשִׁיחַ צָרִיךְ שֶׁיִּסְבֹּל יִסּוּרִין בְּגוּפוֹ. וּכְשֶׁיִּהְיֶה לוֹ כָּל כָּךְ יִסּוּרִין עַד **שֶׁכְּמְעַט מֵת ח"ו** - כמ"ש: 'בְּמַחֲשַׁכִּים הוֹשִׁיבַנִי כְּמֵתֵי עוֹלָם' - אָז סִימָן נָפָה לוֹ, **שֶׁהַמִּתָּ יַחֲזֹר לְתָמּ..**". (ועי' רמ"ד וואלי 'סֵפֶר הַלִּקּוּטִים' א, קפ-קפא. ועי' 'אוֹר מֵפֶלָּא' גִּלָּיוֹן 16–כִּי תָבֹא תשפ"ה).

יד]. וּלְאַחַר שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת יַהֲפֹךְ **מֵרַע לְטוֹב** – לֹא רַק שֶׁהוּא יִהְיֶה **טוֹב**, אֶלָּא הוּא יִהְיֶה **'טוֹב מְאֹד'** - יוֹתֵר טוֹב מִמַּלְאַךְ הַחַיִּים. וכמש"כ הַגְּרַ"א (בֵּאוּר הַיְכָלוֹת פר' פְּקוּדֵי רנ"ב,ב. ד"ה וַעֲשֵׂה): "**וְכָל שְׁכַר הָעוֹלָם הַבָּא לְהַפֵּךְ מְרִירָא לְמִתְקָא**.. שֶׁזֶּה סוֹד יֵצֶר הָרַע [הוּא **מַלְאַךְ הַמָּוֶת** (ב"ב טז,א)] שֶׁנִּתַּן בָּאָדָם לְבַסְּמָא אוֹתוֹ שֶׁהוּא 'טוֹב מְאוֹד'. **שֶׁטּוֹב מִתְּחִלָּתוֹ** - הוּא 'טוֹב', אֲבָל **הַנַּעֲשֶׂה טוֹב מֵרַע** - הוּא 'טוֹב מְאוֹד'. וכמ"ש [בְּהַר] פָּרָשַׁת תְּצַוֶּה (קפז,א), וּנְהוֹרָא עִמֵּהּ שָׁרֵא, מָאן נָהוֹרָא? דָּא **נְהוֹרָא דְּאִתְגַּלְיָא מִגּוֹ חֶשׁוֹכָא**". עכ"ל.

בָּעוֹלָם הַבָּא – שֶׁהוּא עוֹלָם הַתִּקּוּן וְהַדִּין מִתְמַתֵּק – הָרַע מִתְגַּלֶּה כְּאוֹר יוֹתֵר גָּדוֹל מֵאוֹר הַטּוֹב מֵעִקָּרוֹ.

בִּלַּע – אֶת הָרַע שֶׁבַּמָּוֶת – לָנֶצַח

טו]. וּבָזֶה יִתְבָּאֵר לָשׁוֹן מֻקָּשֶׁת הַמּוּבֵאת בְּכִתְבֵי הָאֲרִיזַ"ל, דְּהִנֵּה אִיתָא ('שַׁעַר הַפְּנִימִיּוֹת' פֶּסַח דְּרוּשׁ ד'): "וְאַדְרַבָּא אָנוּ רוֹצִים לָתֵת לָהֶם [=לַקְלִפּוֹת] קְצָת אֲחִיזָה, **דְּאִם לֹא כֵּן 'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח', וְהַקְּלִפּוֹת צָרִךְ גָּבוֹהַּ הֵם בָּעוֹלְמוֹת,** כְּמוֹ שֶׁאָמַר הַכָּתוּב **'וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד'**. וארז"ל (הַקְּדָמַת זֹהַר דַּף יד,א): "וְהִנֵּה טוֹב - זֶה מַלְאַךְ חַיִּים, **מְאֹד - זֶה מַלְאַךְ הַמָּוֶת**". עכ"ל.

וְקָשֶׁה, לָמָּה הָאֲרִיזַ"ל אוֹמֵר **"דְּאִם לֹא כֵּן 'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח'"** – הֲרֵי בֶּאֱמֶת זֶה הַיְעוּד הַמְּגֻוָּן, וכמש"כ (יְשַׁעְיָהוּ כה,ח): **'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח** וּמָחָה ה"א דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים וְחֶרְפַּת עַמּוֹ יָסִיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֵּר'.

וּבַהַגָּהוֹת הַסֵּפֶל (עמוד ק"ס): "דְּאִם לֹא כֵּן 'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח' - **קֹדֶם הַזְּמַן".**

אָמְנָם לְהנ"ל נִרְאֶה לְתָּנִים גִּרְסַת כָּל הַסְּפָרִים: שֶׁבֶּאֱמֶת, **הַמָּוֶת** - כְּפִי אֵיכוּ שֶׁהוּא נִמְצָא הַיּוֹם, **שֶׁהוּא רַע** – יִבְלַע לָנֶצַח. וְכַנַּ"ל הַכָּתוּב: 'בִּלַּע אֶת **הָרַע** שֶׁבַּמָּוֶת - לָנֶצַח'. אַךְ מֵאֵיכָךְ – אוֹמֵר הָאֲרִיזַ"ל, אֵין לוֹמַר 'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח' – בְּמוּבָן **שֶׁהַמָּוֶת יִתְבַּטֵּל לְגַמְרֵי**, זֶה אֵינוֹ, כִּי **הַמָּוֶת** צָרִיךְ לְהִשָּׁאֵר – אֶלָּא שֶׁהוּא יִהְיֶה פָּנִים חֲדָשׁוֹת, שֶׁהוּא יַהֲפֹךְ מִ'**מָוֶת**' לְ'**תֹּם**'.

'בִּלַּע' – אֶת הָרַע שֶׁבַּ'מָּוֶת' – ע"י קְדֻשַּׁת 'נֶצַח'

טז]. וְכַן כָּתַב רמ"ד נוֹאלִי (סֵפֶר הַלִּקּוּטִים ח"א עַמּוּד קנ"ד-ח): "עִנְיַן מַה שֶּׁכָּתוּב **'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח** וּמָחָה ה' אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים' - כְּבָר פֵּרְשׁוּ בּוֹ **שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד מָוֶת בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה.**

וְאָמְנָם כְּדֵי לְהָבִין אֶת הַדָּבָר עַל בֵּרְיוֹ וְעַל אֲמִתּוֹ, דַּע **שֶׁהַמָּוֶת** בְּכָל מָקוֹם אֵינוֹ אֶלָּא **תִּקֻּן הַדִּינִים שֶׁל הס"א** - שֶׁהֵשֵׁם יִתְבָּרֵךְ יַעֲבִירֵם לְגַמְרֵי בִּזְמַן הַגְּאֻלָּה, כד"א 'וְאֶת רוּחַ הַטֻּמְאָה אַעֲבִיר מִן הָאָרֶץ'".

וּמִמֵּילָא רמז"ו: **"אַף הָעִנְיָן אֵינוֹ כְּמוֹ שֶׁחוֹשְׁבִים שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד מִיתָה בָּעוֹלָם,** [=זֶה אֵינוֹ, שֶׁהֲרֵי] שֶׁאֵי אֶפְשָׁר עַל כָּל פָּנִים שֶׁיַּעֲבֹר הָאָדָם מִן הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן שֶׁהוּא עוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת - אֶלָּא אִם כֵּן יִכְּשֹׁט מֵעָלָיו אֶת הַלְּבוּשׁ הַחָמְרִי הַזֶּה שֶׁל הַגּוּף הַנָּגוּף, **אֶלָּא שֶׁתִּפְרֹד זֹאת הַמֶּרְכָּבָה בְּחֶסֶד גְּמוּר, וְלֹא בְּדִין כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּתְחִלָּה** בִּזְמַן הַגָּלוּת. וז"ס 'בִּלַּע הַמָּוֶת לָנֶצַח' כִּי הַנֶּצַח הוּא הַצַּד הַיָּמִין - 'נְעִימוֹת בִּימִינְךָ נֶצַח' [=שֶׁהַקְּדֻשָּׁה הַנִּקְרֵאת **'נֶצַח'** - תִּבְלַע אֶת **הַמָּוֶת,** וּעי"ז יִשָּׁאֵר רַק הַטּוֹב שֶׁבַּמָּוֶת, וְהָרַע שֶׁבּוֹ יִתְבַּטֵּל], **וְאִם כֵּן הַמִּיתָה תִּהְיֶה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן בְּנַחַת וְלֹא בְּצַעַר, כְּמִי שֶׁפּוֹשֵׁט צוּרָה וְלוֹבֵשׁ צוּרָה,** כְּמִימְרָתָן שֶׁל אֵיתָנֵי עוֹלָם וְהַצַּדִּיקִים הָרִאשׁוֹנִים, וְלָכֵן אָמְרוּ רז"ל: שֶׁיַּעֲקֹב אָבִינוּ לֹא מֵת, לְפִי שֶׁמִּיתָתוֹ הָיְתָה בְּאֹפֶן זֶה מַמָּשׁ - שֶׁלֹּא הִרְגִּישׁ שׁוּם צַעַר, וְהָלַךְ בְּדַרְכּוֹ כָּל הָאָרֶץ כְּמִי שֶׁעוֹבֵר מִמָּקוֹם לְמָקוֹם, וּפָשַׁט אֶת בִּגְדָיו וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים. »»»

וְזֶהוּ הַטַּעַם שֶׁלֹּא תִּהְיֶה עוֹד בְּכִיָּה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, **כִּי הַבְּכִיָּה - לְמִתֵּק הַדִּינִים**, כְּיָדוּעַ, וז"ש 'וּמָחָה ה' אֱלֹקִים דִּמְעָה מֵעַל כָּל פָּנִים'.

וְעוֹד **שֶׁהַבְּכִיָּה - הִיא לְאוֹבְדִים** וְלֹא לַאֲבֵדָה [=כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ (מְגִלָּה טו,א): "צַדִּיק אֲבֵד - לְדוֹרוֹ **אֲבֵד.** מָשָׁל לְאָדָם שֶׁאִבְּדָה לוֹ מַרְגְּלִית, כָּל מָקוֹם שֶׁהִיא - מַרְגְּלִית שָׁמָּה, **לֹא אֲבֵדָה אֶלָּא לְבַעְלָהּ**".

כְּדֵי נִשְׁמַת הַצַּדִּיק שֶׁצָּאָה מֵהַגּוּף - אֵינָהּ אֲבוּדָה, אֶלָּא הִיא חַיָּה וְקַיֶּמֶת בִּמְקוֹמָהּ, וְהָאֲבֵדָה הִיא רַק מִצַּד אַנְשֵׁי הַדּוֹר בעוה"ז], **וְאֵז לֹא יֹאבְדוּ הַחַיִּים אֶת קְרוֹבֵיהֶם אֲפִלּוּ בְּשָׁעַת מִיתָתָן** - שֶׁיֵּרְדוּ תָּמִיד בְּזֶה הָעוֹלָם לְהֵיוֹת אֶצְלָם כָּל זְמַן שֶׁיִּרְצוּ, כְּדֶרֶךְ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ - שֶׁהָיָה חוֹזֵר לְבֵיתוֹ בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת. וְאָז יָבֹאוּ אֲפִלּוּ בְּכָל יוֹם, שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם רַע בָּעוֹלָם שֶׁיִּעְכַּב אֶת הַנְּשָׁמוֹת לָבֹא אֶצֶל הַגּוּפוֹת - שֶׁהֲרֵי כָּל הָעוֹלָמוֹת יִהְיוּ כְּלוּלִים זֶה בָּזֶה, וּמִתְחַבְּקִים זֶה עִם זֶה, וּמִתְפַּשְּׁטִים מִזֶּה לָזֶה בְּאַהֲבָה רַבָּה וְחֶשֶׁק גָּדוֹל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם מוֹנֵעַ בֵּינֵיהֶם.

וְכָל זֶה יִהְיֶה עַד אֶלֶף הַשְּׁבִיעִי, שֶׁאָז לֹא יִהְיֶה עוֹד שׁוּם חֻמְרִיּוּת בָּעוֹלָם, וְלֹא תִּהְיֶה עוֹד בְּחִינַת הַמִּיתָה אֲפִלּוּ לְמַרְאֵה עֵינַיִם - שֶׁלֹּא יִהְיֶה עוֹד לְבוּשׁ הַחֻמְרִיּוּת לִפְשֹׁט, וּבְנֵי אָדָם יִהְיוּ כְּמַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת, יְהִי כְּבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׂמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו". עכ"ל.

פֶּרֶק ג.

שָׁנָה בְּשַׁבָּת – כְּנֶגֶד הַמָּוֶת הַטּוֹב שֶׁחוֹזֵר לֶעָתִיד לָבֹא

יז). וּבָזֶה יִתְבָּאֵר מש"כ ('פְּרִי עֵץ חַיִּים' לְהָאֲרִיז"ל - שַׁעַר קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁעַל הַמִּטָּה - פֶּרֶק א): "הַשָּׁנָה בַּיּוֹם הִיא רָעָה לַצַּדִּיקִים וְטוֹבָה לָרְשָׁעִים, וְהוּא שארז"ל (סנהדרין עא,ב) שָׁנָה לָרְשָׁעִים הֲנָאָה לָהֶם וַהֲנָאָה לָעוֹלָם... **אֲמְנָם הַשָּׁנָה בְּיוֹם שַׁבָּת - טוֹבָה לַצַּדִּיקִים... לָכֵן טוֹב לִישֹׁן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת - מִשּׁוּם עֹנֶג שַׁבָּת** - אַחַר הָאֲכִילָה, וְכָךְ הָיָה מִנְהָגוֹ שֶׁל מוֹרִי [הָאֲרִי"ז] ז"ל.

וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה יָשֵׁן מוֹרִי ז"ל בְּיוֹם שַׁבָּת שֵׁנַת צָהֳרַיִם, וְנִכְנַס רַבִּי אַבְרָהָם הַלֵּוִי, **וּמְצָאוֹ שֶׁהָיָה יָשֵׁן ב' אוֹ ג' שָׁעוֹת,** וְהָיָה אוֹמֵר כִּי הַשָּׁנָה מִכְלַל עֹנֶג שַׁבָּת, וּמָצְאוּ שֶׁהָיָה מְרֻחָשׁ בְּשִׂפָתָיו. בֵּין כָּךְ וּבֵין כָּךְ נִתְעוֹרֵר הָרַב, אָמַר לוֹ יִמְחֹל אֲדוֹנִי שֶׁהִקְצָתִּי אוֹתוֹ מִשֵּׁנָתוֹ. א"ל, וּמַה הָיָה אֲדוֹנִי מְרַחֵשׁ בִּשְׂפָתָיו? א"ל, **חַייָךְ שֶׁעָסַקְתִּי עִכְשָׁו בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה בְּפַרְשַׁת בָּלָק וּבִלְעָם דְּבָרִים נִפְלָאִים.** וְאָמַר לוֹ, יֹאמַר מַעֲלַת כְּבוֹד תּוֹרָתוֹ לִי מֵהֲנִי מִלֵּי מַעֲלֵיתָא. א"ל, חַייָךְ **אִם הָיִיתִי דּוֹרֵשׁ שְׁמוֹנִים שָׁנִים רְצוּפִים יוֹמָם וְלַיְלָה מַה שֶּׁשָּׁמַעְתִּי עַתָּה, אֵינִי יָכוֹל לְהַשְׁלִים**".

וְכָתַב בְּיַלְקוּט רְאוּבֵנִי (פָּרָשַׁת וְאֶתְחַנַּן ד,יט): "וְכֵן תִּשָּׂא עֵינֶיךָ וגו' אֲשֶׁר חָלַק ה' אֱלֹהֶיךָ לְעַמִּים – לְטוֹבָתָן, כִּי בְּשַׁבָּת טְרִידִי שָׂרֵי הָאֻמּוֹת לְקַבֵּל מָזוֹן, וְאֵידֵי דְּטָרִידִי לְקַבֵּל - לֹא פָּלְטוּ, שֶׁאֵין מְקַטְרְגִים בְּשַׁבָּת. **וְלָכֵן שָׁנָה בְּשַׁבָּת תַּעֲנוּג - שֶׁהַנְּשָׁמָה הוֹלֶכֶת לְמַעְלָה וְאֵין שָׁטָן וְאֵין פֶּגַע רָע"** (זֹר זָהָב בְּשֵׁם הָאֲרִי"ז ז"ל).

וְקָשֶׁה, מֵאַחַר שֶׁשָּׁנָה בְּיוֹם הִיא דָּבָר רַע – כֵּיצַד בְּשַׁבָּת הִיא נֶהְפֶּכֶת לִהְיוֹת דָּבָר טוֹב?

יח). וְהַדְּבָרִים מְבֹאָרִים עפ"י הנ"ל, שֶׁהֲרֵי **יְמוֹת הַחֹל** – כְּנֶגֶד הָעוֹלָם הַזֶּה, שֶׁבּוֹ הַמִּיתָה הִיא רָעָה וּטְמֵאָה, וּמִכְּיוָן שֶׁהַשָּׁנָה הִיא אֶחָד מִשִּׁשִּׁים בְּמִיתָה (בְּרָכוֹת נז,ב) – מִמֵּילָא גַּם הַשָּׁנָה גּוֹרֶמֶת טֻמְאָה, וְלָכֵן הִיא רָעָה לַצַּדִּיקִים.

משא"כ **יוֹם הַשַּׁבָּת** – הוּא כְּנֶגֶד לֶעָתִיד לָבֹא יוֹם שֶׁכֻּלּוֹ שַׁבָּת וּמְנוּחָה לְחַיֵּי עוֹלָמִים. שֶׁאָז הַמִּיתָה תֵּהָפֵךְ מֵרַע לְטוֹב, וּמִטֻּמְאָה לְטָהֳרָה. וְלָכֵן הַשָּׁנָה בְּיוֹם שַׁבָּת טוֹבָה לַצַּדִּיקִים.

וְלָכֵן הָאֲרִיז"ל יָשַׁן בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, שעי"ז פָּשַׁט בְּגָדָיו הַחֻמְרִיִּים וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים זַכִּים וּמְצֻחְצָחִים, ועי"ז הוּא הִשִּׂיג בְּשֵׁינַת יוֹם הַשַּׁבָּת הַשָּׂגוֹת נִשְׂגָּבוֹת - שֶׁאֲפִלּוּ שְׁמוֹנִים שָׁנָה אֵינָם מַסְפִּיקִים כְּדֵי לְדוֹרְשָׁם.

מֵת בְּעֶרֶב שַׁבָּת – סִימָן יָפֶה לוֹ

יט). עפי"ז בֵּאֵר הַגָּאוֹן רַבִּי אוּרִי שַׁחַר שְׁלִיט"א אֶת דִּבְרֵי הַגְּמָרָא (כְּתוּבוֹת קג,ב): **"מֵת בְּעֶרֶב שַׁבָּת - סִימָן יָפֶה לוֹ".** דְּהִנֵּה **בְּיוֹם שִׁשִּׁי מַתְחִיל לְהָאִיר מְעַט מֵהָאָרֶת בְּשַׁבָּת** [א.ה. וכמש"כ בְּ'אוֹצְרוֹת רַמְח"ל' (יִשְׁעְיָה עמוד ק"מ): "...כִּי זֶהוּ מַעְנְיָן שֶׁאוֹמְרִים, שֶׁטּוֹב לִטְעֹם מִמַּאכְלֵי שַׁבָּת **בְּעֶרֶב שַׁבָּת - כִּי אָז יֵשׁ אִישׁ הָאָרֶה שֶׁל שַׁבָּת.** אַף כֵּאן הקב"ה רוֹצֶה לְהַטְעִים לִבְרִיּוֹתָיו מִגְּלוּי הַשְּׁכִינָה שֶׁיִּהְיֶה בעוה"ב שֶׁהוּא סוֹד שַׁבָּת - אַף בִּימוֹת הַמָּשִׁיחַ שֶׁהוּא סוֹד עֶרֶב שַׁבָּת". - **וּמִשָּׁעָה חֲמִישִׁית** הָאָרַת הַשַּׁבָּת מִתְגַּבֶּרֶת יוֹתֵר, וכמש"כ בְּ'שַׁעַר הַכַּוָּנוֹת' לְהָאֲרִיז"ל (טְבִילַת ע"ש): "...שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּקְבַּר בְּעֶרֶב שַׁבָּת אַחַר שָׁעָה ה' מִן הַיּוֹם - שֶׁאֵין לוֹ חִבּוּט הַקֶּבֶר - לְפִי **שֶׁמִּן שָׁעָה הַחֲמִישִׁית מִתְחִיל תּוֹסֶפֶת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, וְיֵשׁ לוֹ דִּין כְּאִלּוּ נִקְבַּר בְּיוֹם שַׁבָּת עַצְמוֹ".** וְכֵן הוּא בְּ'שַׁעַר הַגִּלְגּוּלִים' הַקְּדָמָה כ"ג)].

וּמִמֵּילָא י"ל, **שֶׁהַמִּיתָה בְּעֶרֶב שַׁבָּת** – הִיא בִּבְחִינַת **שָׁנָה בְּשַׁבָּת,** שֶׁהִיא בִּבְחִינַת **הַמִּיתָה הַטּוֹבָה וְהַטָּהוֹרָה.** וְכַנ"ל. וְלָכֵן סִימָן יָפֶה לוֹ. עכ"ד.

כ). וְיֵשׁ לְהוֹסִיף, שלפי"ז לְכְאוֹרָה יוֹצֵא, **שֶׁכָּל שֶׁכֵּן מֵת בְּשַׁבָּת סִימָן יָפֶה לוֹ,** וְהוּא 'בִּכְלַל מָאתַיִם מָנֶה' מִמֵּת בְּעֶרֶב שַׁבָּת.

מֵת בְּלֵיל שַׁבָּת

כא). וְהִנֵּה לְעִנְיַן **מֵת בְּלֵיל שַׁבָּת** - כָּתַב בְּ'צַדִּיק כַּתָּמָר יִפְרָח': "אָמַר רַבֵּנוּ [=מָרָן הגראי"ל שְׁטֵינְמַן זצוק"ל] מַה שְׁמִי **שָׁמַּת בע"ש** סִימָן יָפֶה לוֹ - עִקַּר הַכַּוָּנָה **לְלֵיל שַׁבָּת.** וּכְמוֹ דְּחַזִּינָן דְּעוֹנָתָן שֶׁל ת"ח **מֵעֶרֶב שַׁבָּת לְעֶרֶב שַׁבָּת** (כְּתוּבוֹת סב,ב) - דְּשָׁם וַדַּאי הַכַּוָּנָה **לְיל שַׁבָּת**".

מֵת בְּמִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת

כב). וּלְעִנְיַן **מֵת בְּשָׁעַת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת** - אִיתָא (זֹהַר יִתְרוֹ פח,ב): "בֹּא וּרְאֵה, בְּכָל שִׁשֶּׁת יְמֵי הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁמַּגִּיעָה שָׁעַת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, הַדִּין הַקָּשֶׁה שׁוֹלֵט וְכָל הַדִּינִים מִתְעוֹרְרִים, **אֲבָל בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, כְּשֶׁמַּגִּיעַ זְמַן תְּפִלַּת הַמִּנְחָה, "רַעֲוָא דְּרַעֲוִין" [רָצוֹן הָרְצוֹנוֹת] נִמְצָא, וְ"עַתִּיקָא קַדִּישָׁא" [וְהָעַתִּיק הַקָּדוֹשׁ] מְגַלֶּה רָצוֹן שֶׁלּוֹ,** וְכָל הַדִּינִים נִכְפִּים, וְנִמְצָא רָצוֹן וְשִׁמְחָה בְּכֹל.

וּבָרָצוֹן הַזֶּה הִסְתַּלֵּק מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן הַקָּדוֹשׁ מִן הָעוֹלָם - כְּדֵי לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא בְּדִין הִסְתַּלֵּק, וְאוֹתָהּ שָׁעָה בְּרָצוֹן שֶׁל 'עַתִּיקָא קַדִּישָׁא' יָצְאָה נִשְׁמָתוֹ וְנִטְמְנָה בּוֹ... **אַשְׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה!**".

וְכֵן בְּזֹהַר תְּרוּמָה (קנו,א): **"מֹשֶׁה הִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת,** בְּשָׁעָה שֶׁנִּמְצֵאת עֵת רָצוֹן. שְׁלֹשָׁה הֵם שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מִן הָעוֹלָם בְּזְמַן הַזֶּה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּמֹשֶׁה. אֶחָד - **מֹשֶׁה הַנָּבִיא הַנֶּאֱמָן הָעֶלְיוֹן,** וְאֶחָד - **יוֹסֵף הַצַּדִּיק,** וְאֶחָד - **דָּוִד הַמֶּלֶךְ**".

מֵת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת קֹדֶם מִנְחָה

כג). וְעַדַיִן לֹא נִתְפָּרֵשׁ **בְּמֵת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת קֹדֶם שְׁעַת הַמִּנְחָה.** –

וְהִנֵּה בְּסֵפֶר 'כִּי יִדְעְתִּיו' (עמוד 422) הוּבָא הֶסְפֵּד מֵהַגָּאוֹן רַבִּי אַבְרָהָם בֶּנְדֶּיקְט זצוק"ל – עַל בֶּן דּוֹדוֹ רַבִּי צְבִי בְּ"ר גַּבְרִיאֵל בֶּנְדֶּיקְט זצ"ל, שנלב"ע [לְלֹא זש"ק] בְּלֵיל שב"ק י"א מְנַחֵם אָב תשס"ב, וְכָךְ אָמַר: "פְּטִירָתוֹ שֶׁל בֶּן דּוֹדֵנוּ צְבִי זצ"ל הָיְתָה כְּמִיתַת צַדִּיקִים, שֶׁהֲרֵי הַגְּמָרָא בְּכֹתֻבּוֹת קג,ב אוֹמֶרֶת "**מֵת בְּעֶרֶב שַׁבָּת סִימָן יָפֶה לוֹ**". וּמְפָרֵשׁ רש"י שֶׁהוֹלֵךְ מֵיד לְמְנוּחָה. וא"כ **כָּל שֶׁכֵּן בְּלֵיל שַׁבָּת קֹדֶשׁ,** וַהֲרֵי שְׁנֵי גְּדוֹלֵי עוֹלָם בְּדוֹרֵנוּ - מָרָן הֶחָזוֹן אִישׁ זצ"ל וּמָרָן הַקְּהִלּוֹת יַעֲקֹב זצ"ל - נִפְטְרוּ בְּלֵיל ש"ק...". עכ"ל.

הֲרֵי שֶׁהוּא ג"כ נָקָט, שֶׁמֵּת בְּלֵיל שַׁבָּת סִימָן יָפֶה לוֹ, וְלֹא רַק מִצַּד **שֶׁלֵּיל שַׁבָּת נִקְרָא עֶרֶב שַׁבָּת** [וּכְפִי שֶׁנָּקַט מָרָן הגראי"ל שְׁטֵינְמַן זצוק"ל], אֶלָּא מִצַּד קַל וָחֹמֶר מֵעֶרֶב שַׁבָּת. וַהֲרֵי הַקַּל וָחֹמֶר שַׁיָּךְ גַּם **בְּבֹקֶר שֶׁל שַׁבָּת.**

כד). ועי"ל, **דְּבְמֵת בְּשַׁבָּת** - יֵשׁ פְּנִים מִצַּד בְּחִינַת **'חֹלוֹ שַׁבָּת',** מִכְּיוָן שֶׁלַּמְרוֹת שֶׁהַמִּיתָה בְּשַׁבָּת הִיא מִיתָה טוֹבָה וּטְהוֹרָה וְכַנ"ל – מ"מ אֵין זֶה בְּדַרְגַּת הַמִּיתָה הַטּוֹבָה לֶעָתִיד לָבֹא. וְלָכֵן בְּשַׁבָּת יֵשׁ טַעַם לְפָגֵם - מִצַּד שֶׁמְּחַלֵּל קְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת בְּמִיתָתוֹ בָּהּ. [וּלְגַבֵּי מֹשֶׁה וְיוֹסֵף וְדָוִד שָׁאנֵי – כִּי מִיתָתָן הָיְתָה מִיתָה טוֹבָה שֶׁל צַדִּיקִים - שֶׁאֵינָהּ מְחַלֶּלֶת אֶת הַשַּׁבָּת].

משא"כ **בְּעֶרֶב שַׁבָּת** - שֶׁיֵּשׁ בָּהּ רַק מִקְצָת קְדֻשַּׁת שַׁבָּת, **מִצַּד אֶחָד** – אֵין בָּהּ מִסְפִּיק קְדֻשַּׁת שַׁבָּת לְעִנְיַן שֶׁזֶּה יַחְשֹׁב מִיתָה טוֹבָה וּטְהוֹרָה בְּדַרְגָּא כָּזוֹ שֶׁנִּקְרָא 'סִימָן יָפֶה לוֹ'. וְיל"ע.

פֶּרֶק ד.

גַּם אדה"ר קֹדֶם הַחֲטְא – הֵיעָרֵךְ לַמָּוֶת הַטּוֹב

כה). שׁוֹרֶשׁ דָּבָר זֶה שֶׁנִּתְבָּאֵר – **שֶׁמַּלְאַךְ הַמָּוֶת יַמְשִׁיךְ לִפְעֹל גַּם לֶעָתִיד לָבֹא,** אֶלָּא שֶׁכָּל פְּעֻלָּתוֹ תִּהְיֶה מְשֻׁעְבֶּדֶת לְטוֹב מְאֹד – דָּבָר זֶה מֻשְׁרָשׁ כְּבָר **בְּמַעֲשֵׂה יְצִירַת אָדָם הָרִאשׁוֹן:** שֶׁהִנֵּה כָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג,יט): "בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה כִּי מִמֶּנָּה לֻקָּחְתָּ **כִּי עָפָר אַתָּה** וְאֶל עָפָר תָּשׁוּב".

וְקָשֶׁה, דְּהַטַּעַם שֶׁהַכָּתוּב אוֹמֵר **'כִּי עָפָר אַתָּה' - אֵינוֹ שַׁיָּךְ לַחֲטְא,** שֶׁהֲרֵי תְּחִלַּת יְצִירָתוֹ מֵעָפָר – גַּם קֹדֶם שֶׁחָטָא.

וְתֵרֵץ הַגְּרַ"א ('אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ' בְּרֵאשִׁית ג,יט): **"עַד שׁוּבְךָ אֶל הָאֲדָמָה - זֶה אֵינוֹ קְלָלָה,** אֶלָּא זֶה בְּחִיּוּב, 'כִּי עָפָר אַתָּה' - **וְאֵין בְּךָ עַתָּה הִתְגַּבְּרוּת הַשִּׂכְלִי, שֶׁיִּהְיֶה הַחֹמֶר זַךְ וְנָקִי.** וְלָכֵן חָנַךְ אֱלֹהִים שֶׁלֹּא נִמְשְׁכוּ אַחַר הַחֹמֶר כְּלָל - לֹא חָזְרוּ לֶעָפָר, וְאִילּוּ הָיָה זֶה קְלָלָה - לֹא נִמְלְטוּ אֵלּוּ. **וְהַתּוֹסֶפֶת קְלָלָה אָצְלוּ עַל הַמִּיתָה** - לְפִי שֶׁלֹּא הֶאֱמִין בַּהּ' וְהֶאֱמִין לְאִשְׁתּוֹ יוֹתֵר". עכ"ל.

וְהִנֵּה שֵׁשׁ בָּזֶה שְׁנֵי עִנְיָנִים: **(א). 'אֶל עָפָר תָּשׁוּב'** - שֶׁזֶּה אֵינוֹ עֹנֶשׁ עַל חֵטְא, אֶלָּא זֶה דָּבָר חִיּוּבִי, שֶׁמִּכְּיָן שֶׁהַגּוּף נוֹצַר מֵעָפָר - לָכֵךְ הוּא חֹמֶר שֶׁאֵינוֹ זַךְ וְנָקִי – וְאִי אֶפְשָׁר לַעֲלוֹת עִמּוֹ לְעוֹלָם הָעֶלְיוֹן. וּמִמֵּילָא הַמִּיתָה הִיא דָּבָר חִיּוּבִי – שֶׁמְּסַיַּעַת לוֹ לַעֲלוֹת בְּמַעֲלוֹת קְדוֹשִׁים וּטְהוֹרִים.

(ב). 'כִּי בְיוֹם אֲכָלְךָ מִמֶּנּוּ מוֹת תָּמוּת' – דְּהִנֵּה צַעַר הַמִּיתָה, וְצַעַר הַפְּרָדָה הַמַּחְלֶטֶת מֵהַקְּרוֹבִים - שֶׁזֶּה בָּא בְּתוֹר עֹנֶשׁ.

כו). וְהוּא אֲשֶׁר הָאֱרִיךְ הָרַמְח"ל ('דֶּרֶךְ ה' - חֵלֶק א פֶּרֶק ג) שֶׁכְּבָר **בְּתְחִלַּת הַיְצִירָה** – הקב"ה בָּרָא אֶת הָאָדָם בְּגוּף עִם חֻסְרוֹנוֹת, בִּכְדֵי שֶׁתִּהְיֶה לוֹ בְּחִירָה וַעֲבוֹדָה, וְיָרוּיִם אֶת הַשְׁלֵמוּת בִּיגִיעַ כַּפָּיו. **אָמְנָם עַל יְדֵי חֶטְאוֹ** - נוֹסְפוּ וְנִתְרַבּוּ חֻסְרוֹנוֹת בְּעַצְמוֹ שֶׁל הָאָדָם וּבִבְרִיאָה כֻּלָּהּ.

וְאַתֶּם הַדְּבֵקִים בַּה' אֱלֹקֵיכֶם חַיִּים כֻּלְּכֶם הַיּוֹם. ■

וַיַּגְדִּלוּ הַנְּעָרִים

וְזַכֵּנִי לְגַדֵּל בָּנִים וּבְנֵי בָנִים חֲכָמִים וּנְבוֹנִים. אוֹהֲבֵי ה' יִרְאֵי אֱ-לֹהִים. אַנְשֵׁי אֱמֶת. זֶרַע קֹדֶשׁ. בַּה' דְּבֵקִים. וּמְאִירִים אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים וּבְכָל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא.

כָּלָנוּ מַכִּירִים מִינְקוּתֵנוּ אֶת הַסְּפָרִים שֶׁחִבְּרָה אַשֶּׁת חָבֵר הַגָּאוֹן ר' שַׁרְיאֵל רוֹזֶנְבֶּרְג שְׁלִיט"א. 'עֹנֶג שַׁבָּת' עַל חֲמִשָּׁה חֻמְשֵׁי תוֹרָה; 'מַעְגַּל הַשָּׁנָה' ה' חֲלָקִים עַל מוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה וְעַל שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה; וְשִׁשֶּׁת הַסִּפְרוֹנִים: יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת; הֲשָׁבַת אֲבֵדָה; אַהֲבַת תּוֹרָה; בְּיַד הַלָּשׁוֹן, גַּם זוֹ לְטוֹבָה; הַתַּלְמִיד הַקָּטָן - אֲשֶׁר יָצְאוּ לָאוֹר עוֹלָם בְּעִידוּדָם וּבְהַדְרָכָתָם, בְּהוֹרָאָתָם וּבִפְקוּחָם שֶׁל אָבִיהָ מָרָן הַגָּאוֹן רַבִּי נִסִּים קָרֶלִיץ זצוק"ל, וְהַמְנַהֵל הַגָּאוֹן רַבִּי יוֹסֵף אַבְרָהָם וולְף זצ"ל. וּכְפִי שֶׁהֵבִיאוּ בַּסֵּפֶר 'וְשָׂם אִשָּׁה גְּדוֹלָה' אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ לְזִכְרָהּ (עמודים 99 – 108).

לִפְנֵי שֶׁהֵבֵאנוּ הַדְּבָרִים לִפְרָסוּם בֶּעָלוֹן 'אוֹר מִפְּלָא' – הִתְיַעַצְנוּ עִם אֶחָד מִגְּדוֹלֵי הַדּוֹר שְׁלִיט"א, וְהוּא הוֹרָה שֶׁזּוֹ מִצְוָה גְּדוֹלָה לְפָרְסֵם הַדְּבָרִים. וְהִנֵּה חֵלֶק מֵהַדְּבָרִים:

*

"הִתְרַגְּשׁוּת וְקִנְאַת סוֹפְרִים אֲמִתִּית נִתָּן לָחוּשׁ כַּאֲשֶׁר מִתְבּוֹנְנִים בַּעֲשֶׂרֶת הַסְּפָרִים וּבְשֵׁשֶׁת הַסִּפְרוֹנִים לִילָדִים שֶׁהוֹצִיאָה אִמָּא לָאוֹר.

סְפָרִים שֶׁהֵם יָם שֶׁל אַהֲבַת ד' וְיִרְאַת שָׁמַיִם! יָם שֶׁל אַהֲבַת תּוֹרָה! מַעְיְנוֹת מְפַכִּים שֶׁל מִדּוֹת טוֹבוֹת, אֲשֶׁר כָּל הַצָּמֵא בָּא וְשׁוֹתֶה מֵהֶם לִרְוָיָה. עֲשָׂרָה סְפָרִים, חֶלְקָם מִתְרַגְּמִים לְאַרְבַּע שָׂפוֹת: אִידִישׁ, אַנְגְּלִית, צָרְפָתִית וְרוּסִית. הַסְּפָרִים מְצוּיִים אַף בִּמְקוֹמוֹת מְרֻחָקִים, מַרְוִים אֶת נַפְשָׁם שֶׁל יְלָדִים רַכִּים וְאַף שֶׁל מְבֻגָּרִים, שֶׁל הַזּוֹכִים לִגְדֹּל בְּתוֹךְ חֲמוֹת רוּחָנִיּוֹת, וְגַם שֶׁל הָרְחוֹקִים יוֹתֵר.

סְפָרִים שֶׁהֵם זְכוּי הָרַבִּים בְּמַמְדִּים שֶׁאִי אֶפְשָׁר לְהָאֵר!! וְכִלְשׁוֹנָהּ שֶׁל רַבָּנִית חֲשׁוּבָה, "הִנֵּה מָה שֶּׁהִשְׁאִירָה הָרַבָּנִית לְעֵם יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי זוֹ הַצָּלַת נְפָשׁוֹת מַמָּשׁ, כֵּיצַד אֲבַשֵּׂא אֶת הַהִתְרַגְּשׁוּת לְמַחֲשָׁבָה עַל סְפָרֶיהָ, כֵּיצַד אֲבַשֵּׂא אֶת הַשִּׂמְחָה לְמַרְאֵה נֶכֶס יָקָר זֶה, הֲרֵי בִּסְפָרִים אֵלּוּ בָּנְתָה הִיא וּבוֹנָה יִרְאַת שָׁמַיִם שֶׁל בַּיִת אַחַר בַּיִת, עֲדַיִן לֹא רָאִיתִי סֵפֶר כָּל כָּךְ מִלֵּטֵף וְאָהוּב, רוֹאֶה אֲנִי אַפִּלּוּ סַבְתּוֹת אֲשֶׁר נֶהֱנוֹת לִקְרֹא בּוֹ, הַסְּפָרִים הַלָּלוּ מַכְנִיסִים נֹעַם וְנַחְמָדוּת לַבַּיִת, מְלַמְּדִים כֵּיצַד לְדַבֵּר לִילָדִים וְכֵיצַד לְחַנְּכָם".

*

כָּךְ 'מַעְגַּל הַשָּׁנָה' הָרִאשׁוֹן, וְכָךְ עַד 'עֹנֶג שַׁבָּת' הָאַחֲרוֹן עַל סֵפֶר דְּבָרִים, אֲשֶׁר עָלָיו אָמַר מת"ח מִבְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה, שֶׁאִם נִתָּן לוֹמַר שֶׁכָּל סְפָרֶיהָ הֵם בִּבְחִינַת 'קֹדֶשׁ', הֲרֵי עַל חֵלֶק זֶה נִתָּן לוֹמַר 'קֹדֶשׁ קָדָשִׁים', וּבִרְאוֹתוֹ אוֹתוֹ לְרִאשׁוֹנָה עָלוּ דְּמָעוֹת בְּעֵינָיו.

אֶחָד מֵרָאשֵׁי הַיְּשִׁיבוֹת סִפֵּר בְּזֵמַן הַ'שְׁבָעָה':

בְּשַׁבָּת פר' כִּי תִשָּׂא הִתְאָרַחְתִּי אֵצֶל בִּתִּי, וּבָא לְיָדֵי סֵפֶר עֹנֶג שַׁבָּת, עֵנְיָן אוֹתִי מְאֹד לִרְאוֹת אֵיךְ כָּתוּב בַּסֵּפֶר עַל חֵטְא הָעֶגֶל, שֶׁהוּא נוֹשֵׂא רָגִישׁ מְאֹד, הַמַּעֲרִיךְ וְהֵירוּת רַבָּה אֵיךְ לְלַמְּדוֹ. הִתְפַּעַלְתִּי מְאֹד מֵהַצוּרָה בָּהּ סֵפֶר עֵנְיָן זֶה, כַּמָּה מַחֲשָׁבָה וּרְגִישׁוּת הֻשְׁקְעוּ בַּתֵּאוּר, כְּדֵי לָתֵת לַיֶּלֶד אֶת הַמַּבָּט הַנָּכוֹן בְּיוֹתֵר עַל אַהֲרֹן הַכֹּהֵן ע"ה וְדוֹר הַמִּדְבָּר, הִתְפַּעַלְתִּי מְאֹד מֵהַסֵּפֶר, וְשָׁאַלְתִּי מִי חִבֵּר אוֹתוֹ, עַד אָז לֹא דַּעְתִּי כְּלָל מִסְּפָרִים אֵלּוּ, לְאַחַר מִסְפָּר שָׁעוֹת, מִיָּד בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, שָׁמַעְנוּ אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה.

*

וּמִלֵּב מְתְפַּעֵל עוֹלָה הַשְּׁאֵלָה וְנִצְּבֶת:

"הַכֵּיצַד זָכְתָה?! מַה זְכוּת הָיְתָה בְּיָדָהּ?!

בְּאַחַת הַשָּׁנִים נִתְבַּקְּשָׁה לְסַפֵּר אוֹדוֹת סְפָרֶיהָ, דְּבָרֶיהָ הַנִּפְלָאִים וְהַמַּאֲלִפִים שֶׁאָמְרָה, פְּרוּשִׁים כָּאן לְפָנֵינוּ כְּשִׁמְלָה רְקוּמָה, בַּשּׁוּרוֹת וּבֵינֵיהֶן נִמְצֵאת הַתְּשׁוּבָה בְּחֶלְקָהּ.

*

"שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר בְּמִשְׁלֵי: "חֲנֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַּרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנָּה". - כְּשֶׁהַנַּעַר מְקַבֵּל אֶת הַחִנּוּךְ הַנָּכוֹן בִּימֵי יַלְדוּתוֹ, אָז גַּם בִּימֵי זִקְנָה - הַחִנּוּךְ מַשְׁאִיר רֹשֶׁם חָזָק עָלָיו, הוּא לֹא סָר מֵאוֹתָהּ דֶּרֶךְ, אַחַת הַדְּרָכִים הַמַּשְׁפִּיעִים מְאֹד עַל נֶפֶשׁ הַיֶּלֶד - הִיא הַסְּפָרִים.

כְּשֶׁיֶּלֶד קוֹרֵא חִיּוּבִי, וְרוֹאֶה תְּמוּנוֹת הַמַּרְשִׁימוֹת אוֹתוֹ חִיּוּבִית - הַהַשְׁפָּעָה הִיא עֲצוּמָה, עַד לְעֵת זִקְנָה. וְגַם הַהֶפֶךְ ח"ו - אִם הַיֶּלֶד לָקַח לְיָדוֹ חוֹבֶרֶת אוֹ סֵפֶר שֶׁחִבְּרוּ בִּידֵי אֵלֶּה שֶׁדַּעְתָּם אֵינָהּ דַּעַת תּוֹרָה וְהַשְׁקָפוֹתֵיהֶם מְשֻׁבָּשׁוֹת, וְאִם רָאָה חֲלִילָה תְּמוּנָה שֶׁאֵינָהּ מַתְאִימָה וְשֶׁאֵינָהּ לְפִי רוּחֵנוּ - הַהַשְׁפָּעָה וְהַנֶּזֶק הֵם עֲצוּמִים.

*

הַבַּקָּשָׁה הָרִאשׁוֹנָה לְהַתְחִיל בִּכְתִיבָה, הָיְתָה לִפְנֵי שָׁנִים רַבּוֹת, אָבִי (שְׁלִיט"א) [מָרָן הַגָּאוֹן ר' נִסִּים קָרֶלִיץ זצוק"ל] הָיָה הַמְבַקֵּשׁ. הָיָה זֶה כְּשֶׁחָזַרְתִּי מִבֵּית הַסֵּפֶר וּבְיָדִי צִיּוּן טוֹב בְּמִקְצוֹעַ הַחִבּוּר. "עָלַיִךְ לְנַצֵּל אֶת יְכָלְתֵּךְ בִּכְתִיבָה לִכְתִיבַת סְפָרִים לִילָדִים, אֵין סְפָרִים לִילָדִים" - אָמַר.

*

יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת

אָמְנָם כָּךְ עָשִׂיתִי, הָיָה זֶה הַצַּעַד הָרִאשׁוֹן הַסִּפְרוֹן הַזֶּה שֶׁלִּפְנֵיכֶם 'יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת', הָיָה הַסִּפְרוֹן הָרִאשׁוֹן שֶׁיָּצָא לָאוֹר. הַסִּפּוּר מִסִּפּוּרֵי חֵזַ"ל עָבַד לְהַצָּנָה, וּלְאַחַר מִכֵּן עוֹבֵד עַל פִּיהָ לְסִפְרוֹן.

הָלַכְתִּי לָרַב וולְף זצ"ל וּבְיָדִי הַסִּפּוּר 'יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת' - סִפּוּר מִסִּפּוּרֵי חֵזַ"ל, אָמְנָם לֹא תֵּאוּר שֶׁל תַּנָּא, אֲבָל סִפּוּר מִסִּפּוּרֵי חֵזַ"ל הַמְחַיֵּב דִּיּוּקָנוּת. בְּעִקָּר יֵשׁ לְהַקְפִּיד, כִּי בְּסֵפֶר כָּזֶה הַהַשְׁפָּעָה הַחִיּוּבִית שֶׁיְּקַבֵּל הַיֶּלֶד תִּהְיֶה בַּמַּקְסִימוּם הָאֶפְשָׁרִי. הַתֵּאוּר שֶׁל הַיְּהוּדִי, הַתֵּאוּר שֶׁל הַגּוֹי, חֲבוּב הַשַּׁבָּת... יֵשׁ כָּאן אֶת הַהִזְדַּמְּנוּת לְהַכְנִיס בֵּין הַשּׁוּרוֹת אֶת הַמִּתְיקוּת שֶׁל עִנְיַן עֹנֶג שַׁבָּת וּכְבוֹדָהּ, הַדְּגָשַׁת שְׂכַר מְכַבְּדֵי הַשַּׁבָּת, וּנְקֻדּוֹת יְסוֹד נוֹסָפוֹת. הִשְׁאַרְתִּי אֶת הַסִּפּוּרוֹן אֶצְלוֹ, כְּדֵי לִשְׁמֹעַ אֶת חַוַּת דַּעְתּוֹ.

*

קִבַּלְתִּי מִמֶּנּוּ מִכְתָּב תְּשׁוּבָה, וְכָתַב בּוֹ גַּם מִסְפַּר הֶעָרוֹת:

"אוּלַי מִן הָרָאוּי לְהַרְחִיב עוֹד קְצָת תֵּאוּר הָרַשַּׁע שֶׁל הַגּוֹי".

הַהֶעָרָה הַזּוֹ כָּל כָּךְ הוֹסִיפָה! כְּשֶׁהוֹלֵךְ הַגּוֹי עַל גַּבֵּי הַנָּהָר וּמְאַבֵּד אֶת הַמַּרְגָּלִית, מִתְאָר הָיָה קֶטַע זֶה בְּאֹפֶן פָּשׁוּט וְנָכוֹן, אַךְ לְלֹא תֵּאוּרִים עַל רִשְׁעוּתוֹ שֶׁל הַגּוֹי, הָרִשְׁעוּת הַטִּבְעִית הַמִּשְׁתַּקֶּפֶת לְכָל הַגּוֹיִים, לְאַחַר הֶעָרוֹתָיו-הֶאָרָתוֹ שֶׁל הָרַב וולְף זצ"ל הוֹסַפְתִּי: "רָאָה זֹאת הַגּוֹי, וּמֵרֹב צַעַר כִּמְעַט הִפִּיל אֶת עַצְמוֹ אֶל הַנָּהָר, אַךְ הִתְנַחֵם בְּלִבּוֹ וְכָךְ אָמַר, עַתָּה בָּרוּר הַדָּבָר כִּי אֶל יוֹסֵף לֹא תַּגִּיעַ אֲפִלּוּ פְּרוּטָה, כִּי הִנֵּה אָבַד רְכוּשִׁי זֶה הַנִּפְלָא", מִשְׁפָּטִים אֵלּוּ כֹּה מַדְגִּישִׁים אֶת הֵלֶךְ הַמַּחֲשָׁבָה הַגּוֹיִי, בְּמַצָּב כָּזֶה הוּא מָמָשׁ נוֹאָשׁ! צַעֲרוֹ נוֹרָא - בְּמֶה הוּא מִתְנַחֵם? - "אֶל יוֹסֵף לֹא יַגִּיעַ הַכֶּסֶף...".

*

בְּהֶמְשֵׁךְ הַמִּכְתָּב שֶׁל הָרַב וולְף זצ"ל:

"קְצָת רוּחָנִיּוּת לְשֻׁלְחַן הַשַּׁבָּת, כְּגוֹן שֶׁדִּבְּרוּ עַל כִּבּוּד הַשַּׁבָּת בַּדָּגִים".

הָרַב וולְף נָתַן אֶת הָרַעְיוֹן, וְהוֹסַפְתִּי מִשְׁפָּט קָטָן, אֲשֶׁר לַיְּלָדִים הוּא גָּדוֹל מְאֹד - "בַּמֶּה טְעִימִים הַדָּגִים!" קָרָא חַיִּים הַקָּטָן. וְיוֹסֵף הָאָב עוֹנֶה: "הֲתִדְעוּ יְלָדִים חֲבִיבִים, מַדּוּעַ הַדָּגִים כֹּה טְעִימִים? כִּי לִכְבוֹד שַׁבָּת אוֹתָם אוֹכְלִים". שְׁנֵי מִשְׁפָּטִים פְּשׁוּטִים, אַךְ כַּמָּה הֵם מוֹסִיפִים לַיֶּלֶד!

*

סִפּוּר זֶה הֲרֵי מְזֻכָּר בִּזְמִירוֹת שַׁבָּת, הָרַב וולְף הִצִּיעַ שֶׁעֲבָדָה זוֹ תִּצְיַן בַּסֵּפֶר, וְאָכֵן, בְּסוֹף הַסִּפּוּר, לְסִיּוּם, מְצֻיָּט הַקֶּטַע הַלָּקוּחַ מִן הַזְּמִירוֹת: "זֶה יִהְיֶה שְׂכָרוֹ אֲשֶׁר חֵפֶץ בִּיקָרוֹ, יוֹסֵף חָצָה דָּג וּמָצָא מַרְגָּלִית בִּבְשָׂרוֹ". אַחַר כָּךְ שָׁמַעְתִּי מִן הַהוֹרִים, כִּי אָמְנָם זֶהוּ סִיּוּם יָפֶה וּמַצְלִיחַ, אֲשֶׁר תִּרּוּמָתוֹ לַסִּפּוּר רַבָּה.

*

הָרַב וולְף כָּתַב: "אִם יֵדַפֵּס, יֵשׁ מַעֲלָה גְּדוֹלָה לַתְּמוּנוֹת, אַךְ זֶה מְזִיק מְאֹד". אָכֵן, הוּא יָדַע אֶת הַמַּצָּב... וּבְכָל זֹאת: "עָדִיף שֶׁיִּהְיֶה עִם תְּמוּנוֹת". וְאָכֵן, הִשְׁתַּדַּלְנוּ לְאַיֵּר בִּתְמוּנוֹת יָפוֹת. כְּשֶׁאָנוּ מוֹצִיאִים לָאוֹר, יֵשׁ לַעֲשׂוֹת זֹאת בְּצוּרָה מְכֻבֶּדֶת וְיָפָה, אָז לֹא הָיוּ עוֹד כִּמְעַט סְפָרִים, וְהָיָה כָּאן עִנְיָן שֶׁל חִנּוּךְ. לֹא רַק עִנְיָן רִוּחִי, כִּי אֶת הַיָּפֶה – קוֹנִים. אֶלָּא הָעִנְיָן הַחִנּוּכִי הוּא הַדּוֹרֵשׁ אֶת הַשְּׁלֵמוּת. הֲרֵי הַיֶּלֶד רוֹאֶה כִּי יֵשׁ סְפָרִים יָפִים וּמַרְשִׁימִים בְּצַד הַשֵּׁנִי, בַּמַּחֲנֶה הַשֵּׁנִי, וְאָנוּ נוֹצִיא לָאוֹר סְפָרִים זוֹלִים כְּדֵי לַחֲסֹךְ כֶּסֶף?? וְהֵם נִרְאִים גַּם עֲלוּבִים?! דָּבָר זֶה עָלוּל לְהַזִּיק עַד מְאֹד לְחִנּוּכוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד, מַחֲשַׁבְתּוֹ עֲלוּלָה לְהִיוֹת: "שָׁם הַדְּבָרִים יָפִים, אֶצְלֵנוּ הַכֹּל עָלוּב..." יֵשׁ לְהִזָּהֵר עַד מְאֹד מֵהַרְגָּשׁוֹת כָּאֵלּוּ.

*

וְאָמְנָם לְאַחַר שֶׁיָּצָא הַסֵּפֶר לָאוֹר, הֵבֵאתִי אוֹתוֹ לָרַב וולְף זצ"ל, וְהוּא כָּתַב לִי מִכְתָּב, זֶהוּ כְּתַב יָד יָקָר מְאֹד.

כ"ז אֱלוּל תשל"ו

קָרָאתִי וְרָאִיתִי אֶת סִפְרֵךְ 'יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת'.

קָרָאתִי אֶת הַטֶּקְסְט וְרָאִיתִי אֶת הַתְּמוּנוֹת, אֲנַחְנוּ זְקוּקִים מְאֹד לְסִפְרוּת חֲרֵדִית לִילָדִים, הָחֵל מִגִּיל שָׁלוֹשׁ עַד תֵּם שְׁנוֹת הַנְּעוּרִים, וְיִישַׁר כֹּחַ שֶׁהִגַּשְׁתְּ אֶת חִבַּת הַקֹּדֶשׁ שֶׁל שַׁבָּת וס"ד שֶׁל מוֹקִירֵי שַׁבָּת עַל הָעֲבֹדָה שֶׁל אוֹתוֹ צַדִּיק, הַמּוּבָאת בַּגְּמָרָא וּבַמִּפָּרְשִׁים.

וְהַתְּמוּנוֹת מְסֻגָּלוֹת לְהַבְלִיט לְעֵינֵי הַיֶּלֶד 'מַה בֵּין בְּנֵי וּבֵין חֲמִי'.

הוּא, הָרַב וולְף זצ"ל, נֶהֱנָה מְאֹד מִכָּךְ שֶׁבָּרוּךְ ד' הִצְלִיחָנוּ, וְהֶהֱבְדִּיל בֵּין תְּמוּנַת הַגּוֹי לְבֵין תְּמוּנַת הַיְּהוּדִי בּוֹלֵט מְאֹד, הַגּוֹי מְצַיֵּר בְּאֹפֶן כָּזֶה, שֶׁנַּפְשׁוֹ הָעַדִינָה שֶׁל הַיֶּלֶד בּוֹחֶלֶת בּוֹ, וְאִלּוּ פָּנָיו שֶׁל יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת כֹּה עֲדִינוֹת וּנְעִימוֹת.

הָרַב וולְף חָתַם אֶת מִכְתָּבוֹ בְּבַקָּשָׁה:

"וְתַמְשִׁיכִי לַעֲזֹר לְהוֹרִים וּמוֹרִים לְחִנּוּךְ לְתוֹרָה וּלְמִצְווֹת".

רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא – 'הַשָּׁבַת אֲבֵדָה'

וְאָז הִגִּיעַ תּוֹרוֹ שֶׁל הַסִּפּוּרוֹן הַשֵּׁנִי "הַשָּׁבַת אֲבֵדָה".

כָּאן נִצְבּוּ לְפָנֵינוּ מִסְפָּר בְּעָיוֹת, הֲרֵי כָּאן זֶהוּ סִפּוּר עַל תַּנָּא! עַל אַחַד הַתַּנָּאִים הַגְּדוֹלִים וְהַקְּדוֹשִׁים, ר' חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, הַסִּפּוּרוֹן עָבַד עַל פִּי הַהֶצֶגָה שֶׁהֻכְנְתִי לְיַלְדֵי הַגַּן, וּכְתוֹצָאָה מִכָּךְ נִתְקַלְנוּ בִּפְרָט מְעַנְיֵן מְאֹד:

בְּשָׁעָה שֶׁחִבְּרָה הַהַצָּגָה הָיָה עָלַי לְשַׁתֵּף יְלָדִים בַּתְּמוּנָה, כְּמוֹ כֵּן חָשׁוּב הָיָה לְהַסְבִּיר בְּמַהֲלַךְ הַהַצָּגָה - "הַשָּׁבַת אֲבֵדָה" מַהוּ. הָרַעְיוֹן הָיָה, לְהוֹסִיף לְסִפּוּר - יְלָדִים אֲשֶׁר יִשְׁאֲלוּ אֶת הָאָב ר' חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא דְּבַר מָה, וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁיְּקַבְּלוּ תַּבְהִיר אֶת מְצִוַת 'הַשָּׁבַת אֲבֵדָה'.

שֶׁאַלְתִּי כַּמּוּבָן שְׁאֵלַת חָכָם, כִּי לְהוֹסִיף לַסִּפּוּר שֶׁכָּתוּב בְּמִדְרָשִׁים אוֹ בְּכָל מָקוֹם בַּתּוֹרָה - אָסוּר לָנוּ כִּמְלֹא נִימָה. לְשֵׁנוֹת - גַּם כֵּן לֹא. הַשְּׁאֵלָה הִיא, אִם יֵשׁ כָּאן שִׁנּוּי אוֹ תּוֹסֶפֶת, כִּי דּוּ הַשִּׂיחַ אֵינוֹ מְשַׁנֶּה אֶת עֶצֶם הַסִּפּוּר. אֲבָל כַּמּוּבָן זֶה רַק עַל פִּי שְׁאֵלָה שֶׁל גְּדוֹלִים. תּוֹדָה לַד' שֶׁגִּדַּלְתִּי עַל בִּרְכֵּי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וְיֵשׁ לָנוּ אֶת מִי לִשְׁאֹל. שָׁאַלְתִּי, וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁקִּבַּלְתִּי הָיְתָה, שֶׁאִם הַיֶּלֶד שׁוֹאֵל, וְהָאָב עוֹנֶה - אֶפְשָׁר לְהַכְנִיס. אֵין זֶה מְשַׁנֶּה אֶת הַסִּפּוּר כְּהוּא זֶה, וְכָךְ הָיָה בַּהַצָּגָה. הַיְלָדִים נִכְנְסוּ: "אַבָּא! מָצָאנוּ תַּרְנְגוֹלוֹת". וְהָאָב עוֹנֶה: "יְלָדִים! זֶה לֹא שֶׁלָּנוּ! הַתִּדְרְשׁוּ אֶת מִצְוַת הַשָּׁבַת אֲבֵדָה?" וְכָאן מַגִּיעַ הַסִּפּוּר.

*

וְעַכְשָׁו, כְּשֶׁתִּרְגַּמְתִּי אֶת הַהַצָּגָה לַסֵּפֶר, הֵעַרְתִּי לִי, שֶׁאִם דּוּ הַשִּׂיחַ הוּא בֵּין אָב לִילָדָיו - הַתְּמוּנָה הַמְצַיֶּרֶת תִּהְיֶה שֶׁל אַבָּא צָעִיר, שֶׁל צַדִּיק צָעִיר. הָרְחִבָּה יוֹתֵר מִכְּבָד שֶׁיִּרְאוּ אֶת ר' חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא בְּתוֹר אָדָם זָקֵן, אֲשֶׁר זָקְנוּ לָבָן. יֵעָצוּ לִי לִשָּׁנוֹת. וּלְאַחַר שֶׁכְּבָר הָיָה הַכֹּל מוּכָן, הָיָה צָרִךְ לִשָּׁנוֹת מֵאֲפָא - לְסַבָּא. מִילָדִים - לִנְכָדִים, מֵאִמָּא - לִסַּבְתָּא.

*

הִגַּעְנוּ לַתְּמוּנוֹת, וְאָז שׁוּב, הוֹלְכִים לְתָאֵר כָּאן תַּנָּא, אֵין זֶה פָּשׁוּט כְּלָל, בַּבַּיִת נָתְנוּ לִי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים הוֹרָאוֹת מִפֹּרָטוֹת, וַאֲנִי הֵכַנְתִּי רִשִׁימָה אֲרֻכָּה לְצַיֵּר, כֵּיצַד יֵשׁ לְצַיֵּר אֶת ר' חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, אֵין זֶה דָּבָר קָטָן. בִּכּוּחוֹ שֶׁל צִיּוּר לְחַנֵּךְ אֶת הַיֶּלֶד לִפְעָמִים יוֹתֵר מִן הַכְּתָב. הַתְּמוּנָה מַרְשִׁימָה מְאֹד הִיא.

אָז רֵאשִׁית, יֵשׁ לְעַטְּרוֹ בְּטַלִּית וּתְפִלִּין, כָּךְ הָלְכוּ הַתַּנָּאִים.

כָּעֵת, כֵּיצַד הֵן צְרִיכוֹת לִהְיוֹת הַתְּפִלִּין? אֲנִי אֵינֶנִּי מַנִּיחָה תְּפִלִּין, הִסְבִּירוּ לִי בְּדִיּוּק אֶת מִקּוּמָן וְכֵיצַד תִּהְיֶינָה כְּשֵׁרוֹת, שֶׁהַצַּיָּר לֹא יַנִּיחַ עַל ר' חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא תְּפִלִּין פְּסוּלוֹת... וְכֵן פְּרָטִים נוֹסָפִים שֶׁיִּהְיוּ בְּהַתְאָמָה לַדְּיוֹן.

*

כְּשֶׁהִגַּעְתִּי לְהָרַב וולְף זצ"ל עִם כְּתַב הַיָּד, וְהוּא רָאָה כִּי הַמְדֻבָּר פֹּה בְּסִפּוּר עַל תַּנָּאִים, שְׁאָלַנִי: "וּמַה תַּעֲשִׂי בְּקֶשֶׁר לַתְּמוּנוֹת?" לְצַיֵּר תַּנָּאִים אֵין זֶה דָּבָר פָּשׁוּט, הַמַּתָּר?! וְנִשְׁאַר שֶׁיֵּשׁ לִשְׁאֹל עַל כָּךְ, אָמְנָם הָלַכְתִּי מִיָּד לִשְׁאֹל אֶת אָבִי, מָתָּר אוֹ אָסוּר?

וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁקִּבַּלְתִּי הָיְתָה, שֶׁאֵין כָּאן שְׁאֵלָה שֶׁל מָתָּר אוֹ אָסוּר, אֶלָּא שְׁאֵלָה שֶׁל תּוֹעֶלֶת וְנֶזֶק לְגַבֵּי חִנּוּךְ הַיֶּלֶד. אִם יֵשׁ בְּכָךְ תּוֹעֶלֶת - מָתָּר, וְאִם יֵשׁ בָּזֶה נֶזֶק - מוּבָן שֶׁאָסוּר.

הַנֶּזֶק - מַהוּ? מִתָּאֲרִים כָּאן בַּתְּמוּנָה דְּמוּת שֶׁל תַּנָּא קָדוֹשׁ, וְהַדָּבָר עָלוּל חָלִילָה לְהַפְחִית אֶת דְּמוּתוֹ בְּעֵינֵי הַיֶּלֶד, זֶה נִהְיֶה פָּשׁוּט יוֹתֵר. כְּשֶׁאֵין תְּמוּנָה, הַיֶּלֶד יוֹדֵעַ שֶׁתַּנָּא קָדוֹשׁ אֵינֶנּוּ יְכוֹלִים בִּכְלָל לְתָאֲרוֹ לְעַצְמֵנוּ! וּבִתְמוּנָה זֶה נַעֲשֶׂה פָּשׁוּט יוֹתֵר.

אֲבָל פָּסְקוּ לִי, כִּי בְּמִקְרֶה זֶה מְרֻבָּה הַתּוֹעֶלֶת עַל הַנֶּזֶק, סִפּוּר חַזַ"ל לִילָדִים הַמְאַיֵּר בְּתְמוּנוֹת הַמְקֻרָבוֹת אוֹתוֹ לִלְבּוֹ שֶׁל הַיֶּלֶד - כּוֹחוֹ גָּדוֹל מְאֹד בְּחִנּוּךְ. וְאִם כֵּן, שֶׁיִּהְיֶה הַסֵּפֶר מְאַיֵּר.

כְּשֶׁחָזַרְתִּי לָרַב וולְף וְאָמַרְתִּי לוֹ מַה שֶׁפָּסְקוּ לִי, אָמַר: "אֲבָל בְּכָל זֹאת, אֵין זֶה עִנְיָן כָּל כָּךְ פָּשׁוּט, אָמְנָם שְׁאֵלָתְךָ וְעָנוּ לָךְ (וְיֵשׁ לְהַדְגִּישׁ כִּי תְּשׁוּבָה זוֹ אֵינָהּ לְגַבֵּי אַנְשֵׁי הַתַּנַ"ךְ הַגְּדוֹלִים שֶׁבַּתּוֹרָה - אוֹתָם אֵינֶנּוּ מְצַיְּרִים בְּשׁוּם אֹפֶן!). וּבְכָל זֹאת כְּדֵי שֶׁלֹּא יִפְרְצוּ בָּזֶה, הוֹסִיפִי כַּמָּה מִלִּים, הַמְבָאֲרוֹת כִּי בְּמִקְרֶה הַזֶּה מָתָּר, וְיֵשׁ בְּכָךְ תּוֹעֶלֶת".

וְאָמְנָם, הוֹסַפְתִּי הֶעָרָה קְטַנָּה בְּסוֹף הַסֵּפֶר: "מֻטָּרַת הַצִּיּוּרִים לְהַמְחִישׁ אֶת הַסִּפּוּר לַיֶּלֶד הָרָךְ, אַךְ אֵין כָּל כַּוָּנָה לְתָאֵר אֶת דְּמוּתוֹ שֶׁל הַתַּנָּא". וּבָרוּךְ ד' הַמִּלִּים הָאֵלּוּ עָבְרוּ לְהַרְבֵּה סִפּוּרוֹת וּלְהַרְבֵּה סְפָרִים, אֲפִלּוּ בַּקָּלְטוֹת נִפְגָּשִׁים בָּזֶה לִפְעָמִים: "אֵין הַמַּטָּרָה לְהַשְׁמִיעַ אֶת קוֹלוֹ שֶׁל הַתַּנָּא אֶלָּא לְהַמְחִישׁ אֶת הַסִּפּוּר". הַכֹּל בִּזְכוּתוֹ שֶׁל הָרַב וולְף, שֶׁעָמַד עַל הַמִּשְׁמָר, שֶׁלֹּא יִפְרְצוּ בִּדְבָר הַמַּצְרִיךְ בְּכָל פַּעַם שְׁאֵלַת חָכָם.

*

מַעְגַּל הַשָּׁנָה

עָבַר זְמַן נוֹסָף, שִׁלְשֶׁת הַחוֹבְרוֹת, הַסִּפּוּרוֹנִים, כְּבָר יָצְאוּ לָאוֹר.

וְאָז הִתְקַיְּמָה אֲסֵפָה עִם הָרַב וולְף, הוּא דִּבֵּר עַל הָאֲסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּסְפָרִים שֶׁאֵינָם מִשֶּׁלָּנוּ, שֶׁאֵין דַּעַת הַמְחַבְּרִים דַּעַת תּוֹרָה. אֲבָל חַיָּבִים לַעֲשׂוֹת מַשֶּׁהוּ מִשֶּׁלָּנוּ! "הַמְּחַנְּכוֹת שֶׁלָּנוּ בְּרוּכוֹת בְּרַעְיוֹנוֹת וּבְסִפּוּרִים, כָּל אַחַת תִּתְרֹם מַשֶּׁהוּ".

חָזַרְתִּי מֵאוֹתָהּ אֲסֵפָה בְּהַחְלָטָה, שֶׁאִם הקב"ה עָזַר לִי וְיָכְלְתִּי לְהוֹצִיא לָאוֹר אֶת הַסִּפּוּרוֹנִים, אִם הקב"ה נָתַן לִי אֶת הַכֵּלִים - מֻחוֹבָתִי לַעֲשׂוֹת זֹאת! זֶהוּ צַרְכָּךְ הַשָּׁעָה, זְכוּי הָרַבִּים!

בְּאֵיזֶה הָיְתָה הָאֲסֵפָה, וְהַהְחְלָטָתִי הָיְתָה נְחוּשָׁה, עַד הַחַגִּים, עַל הַסֵּפֶר לָצֵאת לָאוֹר, מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְסָיוֹן בְּהוֹצָאַת סְפָרִים, יוֹדֵעַ כַּמָּה זְמַן הַדָּבָר מַצְרִיךְ, הָיָה זֶה מְגֻחָךְ בִּכְלָל לַחֲשֹׁב כִּי בִּתְקוּפָה כָּל כָּךְ קְצָרָה - אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים - כְּבָר יֵצֵא לָאוֹר סֵפֶר מֻשְׁלָם.

אָמַרְתִּי: אֲנִי מְנַסָּה, אִם לֹא אַצְלִיחַ - יִהְיֶה לַשָּׁנָה הַבָּאָה. אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת כָּל הַמַּאֲמָצִים. וְהקב"ה עָזַר, וְהָיְתָה לִי ס"ד יוֹצֵאת מִן הַכֹּל, וּבְאֶלּוּל שֶׁל אוֹתָהּ הַשָּׁנָה יָצָא לָאוֹר 'מַעְגַּל הַשָּׁנָה' חֵלֶק רִאשׁוֹן.

וּבָרוּךְ ד', בָּרוּךְ ד' (וּמַה חֲבָל שֹׁא"א לְבַטֵּא כָּאן בִּכְתָב אֶת עָצְמַת הָרֶגֶשׁ הַנִּשְׁמַעַת בַּהַקְלָטָה...) זָכָה הַסֵּפֶר לס"ד יוֹצֵאת מִן הַכֹּל, וְהַסֵּפֶר נִמְצָא בְּבָתִּים רַבִּים רַבִּים, גַּם לֹא מְשֻׁלָּנוּ.

וּבָרוּךְ ד' שֶׁזָּכִינוּ לִמְצִיאוּת כָּזוֹ שֶׁל קִדּוּשׁ ד' מִ'מַּעְגַּל הַשָּׁנָה', וְשהקב"ה יַעֲזֹר הָלְאָה.

*

כָּל סְפָרֶיהָ נִבְדְּקוּ ע"י אָבִיהָ מָרָן הגר"נ קָרֶלִיץ זצוק"ל

אַחַד הַדְּבָרִים לְסִיּוּם: חָשׁוּב בְּיוֹתֵר בְּעִנְיַן חִבּוּר הַסְּפָרִים - וּבִפְרָט בְּשֶׁאָנוּ עוֹסְקִים בִּדְבָרִים כָּל כָּךְ אַחֲרָאִיִּים, אַגָּדוֹת חַזַ"ל מְעֻבָּדוֹת לִילָדִים - חֲשׁוּבָה עַד מְאֹד הַיִּרְאָה וְהַחֲרָדָה שֶׁלֹּא נִטְעֶה, שֶׁלֹּא נְכַשֵּׁל, שֶׁלֹּא נְשַׁבֵּשׁ. אָמְנָם אָנוּ חַיָּבִים בִּבְקִרָּת, וְאָנוּ נְתוּנִים לִבְקִרָּת. כָּל כְּתְבֵי הַיָּד נִמְסְרוּ לְאָבִי וְהוּא עָבַר עֲלֵיהֶם. לִפְעָמִים סֵפֶר חִכָּה לְכָךְ גַּם זְמַן רַב. הַחֵלֶק הָרְבִיעִי שֶׁל 'מַעְגַּל הַשָּׁנָה' חִכָּה שְׁנָתַיִם וָחֵצִי! ! מֵהַשָּׁלֵב שֶׁבּוֹ כְּתַב הַיָּד הָיָה מוּכָן, עַד שֶׁהִגִּיעָה הַהִזְדַּמְנוּת שֶׁכְּבִי יָכוֹל הָיָה לַעֲבֹר עָלָיו, אֵינֶנִּי צְרִיכָה לְתָאֵר לָכֶן עַד כַּמָּה עָסוּק הוּא, עַד שֶׁפַּעַם נָסַע לְהַבְרָאָה לִצְפּוֹת וְלָקַח עִמּוֹ אֶת הַכְּתָב, וְעָבַר וּבִקֵּר אֶת כֻּלּוֹ, וְאָז יָכְלְתִּי סוֹף סוֹף לְהוֹצִיאוֹ לָאוֹר.

הֲרֵי אֵלּוּ דְּבָרִים כָּל כָּךְ אַחֲרָאִיִּים! זֶהוּ עִנְיָן שֶׁל הַלָּכוֹת וּמִדְרָשִׁים וְסִפּוּרֵי חַזַ"ל. וְאִם חָלִילָה - בִּגְלַל רְצוֹנֵנוּ לְהַתְאִים אֶת עַצְמֵנוּ לַגִּיל הָרָךְ, לְשָׁפָה שֶׁלּוֹ וּלְרָמָה שֶׁלּוֹ - תִּפֹּל בַּדְּבָרִים אֵיזוֹ טָעוּת, שִׁבּוּשׁ אוֹ שִׁנּוּי, הֲרֵי לֹא הוֹעַלְנוּ כְּלוּם, וְאַף גָּרַמְנוּ נֶזֶק לַיֶּלֶד! הוּא יְקַבֵּל תְּמוּנָה לֹא נְכוֹנָה!

וְלָכֵן מַצְרִיךְ הֶעָנְיָן עַיִן שֶׁל תַּלְמִידֵי חֲכָמִים, זוֹהִי חוֹבָה.

*

תְּפִלּוֹת רַבּוֹת לְסִיַּעְתָּא דִּשְׁמַיָּא

וּמֵעַל הַכֹּל - תְּפִלּוֹת, לְכָל דָּבָר צָרִיךְ ס"ד וְכָל הַהַצְלָחוֹת הֵן בִּידֵי הקב"ה. לֹא עִם הַשִּׂכְלָה גְּבוֹהָה דַּוְקָא מַצְלִיחִים לְהוֹצִיא סֵפֶר מָצְלָח, וְלֹא עִם בִּשְׁרוֹנוֹת מְזֹהָרִים מַצְלִיחִים לְהוֹצִיא סֵפֶר נִפְלָא. כִּי יֵשׁ סְפָרִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בְּכִשָּׁרוֹן וּבְהַצְלָחָה, וְלֹא הִצְלִיחוּ לְהָמְכֵר, כָּל הַהַצְלָחוֹת הֵן בִּידֵי הקב"ה, וּכְשֶׁאָנוּ מִשְׁתַּדְּלִים לְשֵׁם שָׁמַיִם, כְּשֶׁכַּוָּנָתֵנוּ לְהוֹעִיל, לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים - אָז הקב"ה עוֹזֵר לָנוּ. אֲבָל צָרִיךְ תְּפִלּוֹת.

הַאֲמִנָּה לִי, שֶׁבְּכָל תְּפִלָּה, שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים בְּיוֹם, אֲנִי מַזְכִּירָה גַּם אֶת הָעִנְיָן שֶׁל הַסִּפָּרִים שֶׁלִּי, וּמְבַקֶּשֶׁת שֶׁלֹּא נִכָּשֵׁל. אִלּוּ דְּבָרִים כֹּה אַחֲרָאִיִּים, אִם מוֹסֶרֶת אֶת בְּעֵל פֶּה טָעוּת, מִלָּה לֹא נְכוֹנָה - עוֹד יֵשׁ בְּיָדֵךְ לְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה שֶׁגָּזַלְתְּ מִן הַיֶּלֶד, יֵשׁ בְּיָדֵךְ לְתַקֵּן אֶת הַמַּעֲוָת. אַךְ אִם יָצָא הַדָּבָר לָאוֹר בַּסֵּפֶר, הַסֵּפֶר נָפוֹץ, וְאַלְפֵי קוֹרְאִים קוֹרְאִים אֶת אוֹתָהּ הַטָּעוּת! וְאֵת אֵינְךָ יְכוֹלָה לְתַקֵּן אֶת זֶה!! הֲכִיצַד הִנָּךְ יְכוֹלָה לְהַגִּיעַ אֶל כָּל אוֹתָם קוֹרְאִים וְלוֹמַר לָהֶם: טָעִיתִי?! הָאַחֲרָיוּת הִיא עֲצוּמָה, וְלָזֶה צָרִיךְ ס"ד. אֲנִי מְבַקֶּשֶׁת מהקב"ה שֶׁיַּעְזֹר לִי, שֶׁלֹּא נִכָּשֵׁל, וְשֶׁהַסְּפָרִים יָבִיאוּ רַק קִדּוּשׁ ד'.

וְגַם לָכֶן אֲנִי מְאַחֶלֶת שֶׁד' יַעְזֹר לָכֶן שֶׁתַּצְלִיחָנָה, שֶׁתִּהְיֶה לָכֶן ס"ד, וְתִגְרְמְנָה תָּמִיד רַק לְקִדּוּשׁ ד'".

--- המשך עובדות ואמרות

וְהַתְּשׁוּבָה שֶׁנִּשְׁמְעָה מִפִּיּוֹת כֻּלָּם בְּמַקְהֵלָה - "בִּיהוּדִי! בִּיהוּדִי!" - בָּקֶעָה מְמַחֲלוֹנוֹת הָאַרְמוֹן וְהִרְעִידָה אֶת הַסְּבִיבָה כֻּלָּהּ.

זְמַן קָצָר לְאַחַר מִכֵּן שָׁלַח שְׁלֹמֹה אַחַר כָּבוֹד לְבֵיתוֹ, כְּשֶׁמַּבָּטֵי כָּלָם מְלֻוִּים אוֹתוֹ בְּהַעֲרָצָה. וְעַד סוֹף יָמָיו הִצְטַיְּנוּ עָלָיו הַבְּרִיּוֹת בְּאֵל-גּוּעָדִי וּסְבִיבוֹתֶיהָ - כְּמוֹ שֶׁזָּכָה לְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם בַּחֲיָיו וּלְהַקְדִּישׁ וּלְהַעֲרִיץ אֶת שֵׁם יִשְׂרָאֵל בְּעֵינֵי הַגּוֹיִים.

('תּוֹר הַזָּהָב' וְאִתְחַנַּן תשפ"ד - עַל פִּי 'מִבְּחַר מִסִּפּוּרֵי יְהוּדֵי תֵּימָן' לְרַבִּי שְׁלֹמֹה בֶּן יִשַׁי שֶׁכָּתַב כּוֹלְבִי, נִינוֹ מִצַּד אִמּוֹ שֶׁל בַּעַל הַמַּעֲשֶׂה, סְלִימָאן סוּלִימָאן אֶל נַאחִס, מֵהָעֶיָרָה אֶל גּוּעָדִי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ תֵּימָן).

תְּגוּבָה לְגִלָּיוֹן 73.

יִישַׁר כֹּחַ עַל הַמַּאֲמָר הַמְיֻחָד בַּגִּלָּיוֹן הַקּוֹדֵם, מִמֵּשׁ נִפְלָא וּמְיֻשָּׁב כָּל הַקְּשָׁיוֹת בְּצוּרָה בְּרוּרָה וּבְהִירָה, עִם כָּל הַפְּרָטִים שֶׁמִּסְתַּדְּרִים אֶחָד עִם הַשֵּׁנִי

רָצִיתִי לִשְׁאֹל לְפִי מַה שֶּׁכָּתַב הַכְּלִי יָקָר (וַיִּקְרָא ט,א) **"שֶׁהַמִּלָּה שַׁבָּשְׁמִינִי** - דּוֹחָה **הַשַּׁבָּת שֶׁבַּשְּׁבִיעִי**, כִּי הָרוּחָנִי דּוֹחֶה הַגַּשְׁמִי", וּכְפִי שֶׁבַּאֲרְתֶּם, **שֶׁשִּׁבְעַת יָמִים** כְּנֶגֶד הַשְּׁכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה הַמַּנְהִיגָה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּשֶׁבַע מִדּוֹת. **וְהַיּוֹם הַשְּׁמִינִי** כְּנֶגֶד הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה - סְפִירַת בִּינָה הַשְּׁמִינִית – הַמַּנְהִיגָה אֶת הָעוֹלָם הַבָּא.

א"כ לָמָּה מִילָה **בַּתְּשִׁיעִי** אֵינָהּ דּוֹחָה אֶת הַשַּׁבָּת, וַהֲרֵי הַיּוֹם הַתְּשִׁיעִי כְּנֶגֶד סְפִירָה גְּבוֹהָה יוֹתֵר – סְפִירַת חָכְמָה הַתְּשִׁיעִית - הַמַּשְׁפִּיעָה עַל בִּינָה.

תֻּחֲזַקְנָה יְדֵיכֶם לְהַמְשִׁיךְ לְזַכּוֹת אֶת הָרַבִּים כְּהַנָּה וְכָהַנָּה (הַשֵּׁם יָשַׁמּוּר בְּמַעֲרָכְתָ).

תְּשׁוּבַת הַמַּעֲרֶכֶת

יִישַׁר כֹּחַ עַל דִּבְרֵי הַחִזּוּק, וְהַמְבֹרָךְ יִתְבָּרַךְ מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת בְּמִלּוּי כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

לְגַבֵּי יְשׁוּב הַקּוּשְׁיָא, אַקְדִּים הַקְדָּמָה: מָרָן הַגָּאוֹן רַבִּי זַלְמָן רוֹטֶנְבֶּרְג זצוק"ל – בְּתוֹר יְדִיד מִשְׁפַּחְתֵּנוּ - הִשְׁתַּתֵּף הֵן בְּשִׂמְחַת הַבֵּר מִצְוָה, וְהֵן בְּשֶׁבַע בְּרָכוֹת, שֶׁל כּוֹתֵב הַשּׁוּרוֹת לְהַבְחִ"ח. וּבִשְׁנֵי הַשָּׂמָחוֹת הוּא הֶעֱנִיק אוֹתָהּ מַתָּנָה. כְּלוֹמַר, בְּבֵר מִצְוָה הוּא הֶעֱנִיק אֶת סִפְרוֹ 'מִשְׁנַת טוּבְיָה' עִמ"ס כְּתוּבוֹת, וּבְשֶׁבַע בְּרָכוֹת הוּא דָּרַשׁ דְּרָשָׁא – שֶׁהַיְסוֹד הָעִקָּרִי שֶׁבָּהּ נִכְתַּב בְּהַקְדָּמָתוֹ לְ'מִשְׁנַת טוּבְיָה' כְּתוּבוֹת הנ"ל.

וְזֶה תֹּכֶן דְּבָרָיו:

הִנֵּה אָמְרוּ (סוֹטָה יז,א): "מַה נִּשְׁתַּנָּה תְּכֵלֶת מִכָּל מִינֵי צִבְעוֹנִין? מִפְּנֵי שֶׁהַתְּכֵלֶת דּוֹמֶה לַיָּם, וְיָם דּוֹמֶה לָרָקִיעַ, וְרָקִיעַ דּוֹמֶה לְכִסֵּא הַכָּבוֹד".

וְקָשָׁה, דא"כ לָמָּה צָרִיךְ לְמִצְוַת **ציצית,** הֲלֹא **הַיָּם וְהָרָקִיעַ** יוֹתֵר קְרוֹבִים לְכִסֵּא הַכָּבוֹד מֵאֲשֶׁר הַתְּכֵלֶת, וא"כ לְכְאוֹרָה עָדִיף שֶׁהָאָדָם יִלְבַּשׁ לַיָּם, אוֹ יַבִּיט בָּרָקִיעַ, וְיִזְכֹּר אֶת כִּסֵּא הַכָּבוֹד.

וְתֹכֶן תְּשׁוּבָתוֹ, שֶׁהַסִּבָּה לְהַשְׁפָּעַת זִכָּרוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד ע"י הַתְּכֵלֶת – אֵינוֹ מִשּׁוּם **הַדְּמְיוֹן הַטִּבְעִי** גְּרֵידָא, שֶׁאָז נוּכַל לְהַקִּישׁ מִדַּעְתֵּנוּ שֶׁיֵּשׁ דְּבָרִים יוֹתֵר דּוֹמִים לְכִסֵּא הַכָּבוֹד, אֶלָּא הַסִּבָּה הִיא **קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה** – שֶׁהִיא זוֹ שֶׁפּוֹעֶלֶת אֶת זִכָּרוֹן כִּסֵּא הַכָּבוֹד, אֶלָּא שֶׁקְּדֻשַּׁת הַמִּצְוָה **מַתְפִּיסָה אֶת פְּעֻלַּת הַזִּכָּרוֹן הנ"ל - בַּדְּמְיוֹן הַטִּבְעִי כָּלְשֶׁהוּ** שֶׁיֵּשׁ בֵּין הַתְּכֵלֶת לָרָקִיעַ וְכוּ', אַף לוּלֵא קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה, הַדְּמְיוֹן הנ"ל אֵינוֹ פּוֹעֵל. עכת"ד.

ועד"ז י"ל בְּעִנְיָנֵנוּ: הַסִּבָּה **שֶׁהַיּוֹם הַשְּׁמִינִי** מְיַצֵּג אֶת הַשְּׁכִינָה הָעֶלְיוֹנָה [בִּינָה] שֶׁגַּם הִיא **שְׁמִינִית** – אֵינוֹ מִשּׁוּם **הַדְּמְיוֹן הַטִּבְעִי** בֵּינֵיהֶם, שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹנָה, שֶׁאָז נוּכַל לְהַקִּישׁ מִדַּעְתֵּנוּ עַל **הַיּוֹם הַתְּשִׁיעִי** – שֶׁהוּא מְיַצֵּג אֶת סְפִירַת **חָכְמָה הַתְּשִׁיעִית**. אֶלָּא רַק אַחֲרֵי שֶׁהִקְבִּ"ה קִדֵּשׁ אֶת הַיּוֹם הַשְּׁמִינִי לַלְּוָיָה - **בִּקְדֻשַּׁת מִצְוַת מִילָה,** אָז קְדֻשַּׁת הַמִּצְוָה מַתְפִּיסָה אֶת פְּעֻלַּת הַיִּצּוּג וְהַקֶּשֶׁר הנ"ל - בַּדְּמְיוֹן הַטִּבְעִי שֶׁשְּׁנֵיהֶם מִסְפַּר שְׁמוֹנָה.

וּמִמֵּילָא, בַּיּוֹם הַתְּשִׁיעִי **שֶׁאֵין בּוֹ מִצְוָה** מִיֻּחֶדֶת - מִצַּד הַמִּסְפָּר שֶׁל הַיּוֹם – מִמֵּילָא אֵין ג"כ מַשְׁמָעוּת לַדְּמְיוֹן שֶׁיֵּשׁ בֵּינוֹ לְבֵין סְפִירַת חָכְמָה הַתְּשִׁיעִית.

תְּגוּבָה לְגִלָּיוֹן 74.

לְכְבוֹד מַעֲרֶכֶת 'אוֹר מֵפְלָא' – חִכּוֹ מְמְתִּקִים וְכַלּוֹ מַחֲמַדִּים, צוֹלֵל בְּמַיִם אַדִּירִים וּמַעֲלֶה פְּנִינִים יְקָרִים, וּכְמַעְיָן הַנּוֹבֵעַ אִמְרוֹתָיו הַמְּשַׁעְשְׁעוֹת הַמְּתוּקוֹת מִדְּבַשׁ וְנֹפֶת צוּפִים.

רָאִיתִי הַמַּאֲמָר הַנִּפְלָא בְּאוֹר מֵפְלָא לְפָרָשַׁת חַיֵּי שָׂרָה, וְרָצִיתִי לְהוֹסִיף, שבזוה"ק פָּרָשַׁת וַיֵּצֵא (קסד,ב) אִיתָא, שֶׁיִּצְחָק נֶעֱקַד בֵּין הָעַרָבִים, וְלָכֵן מַקְרִיבִין תָּמִיד בֵּין הָעַרָבִים.

וְזֶה מְבֹאָר הֵיטֵב עִם מַאֲמָרְךָ, שֶׁבְּחֹלֶק הַדִּין עָקַד מִדַּת הַחֶסֶד לְמִדַּת הַדִּין.

*

וְאִכְתֹּב הֶעָרָה בְּעִנְיָן זֶה.

אִיתָא (בְּרָכוֹת ו,ב): "וְאָמַר רַבִּי חֶלְבּוֹ אָמַר רַב הוּנָא: לְעוֹלָם יְהֵא אָדָם זָהִיר בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁהֲרֵי אֵלִיָּהוּ לֹא נַעֲנָה אֶלָּא בִּתְפִלַּת הַמִּנְחָה, שֶׁנֶּאֱמַר: 'וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא וַיֹּאמַר וְגוֹ'. עֲנֵנִי ה' עֲנֵנִי', עֲנֵנִי - שֶׁתֵּרֵד אֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם, וַעֲנֵנִי - שֶׁלֹּא יֹאמְרוּ מַעֲשֶׂה כְשָׁפִים הֵם".

ויל"ע, שֶׁהֲרֵי בְּקֻהֶלֶת רַבָּה (יא,ב): מְבֹאָר שֶׁהָיָה בְּשַׁבָּת. ולפי"ז מנ"ל לִתְפִלַּת מִנְחָה בְּיוֹם חֹל, דִּלְמָא מַחֲמַת שֶׁהָיָה מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת רַעֲוָא דְּרַעֲוִין נַעֲנָה אֵלִיָּהוּ. וְעוֹד יל"ע, שֶׁבְּסַנְהֶדְרִין (פט,ב) אִיתָא: "אֵלִיָּהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל הֵיכִי סָמְכִי עֲלֵהּ וְעָבְדִי שְׁחוּטֵי חוּץ? אָלָא: הֵיכָא דְּמֵחֲזַק שָׁאנֵי".

וְלָמָּה לֹא קָאָמַר שֶׁהָיָה גַּם חֹלוֹ שַׁבָּת – בִּבְנִין הַמּוּזְבֵּחַ וְהַקְרָבַת הַקָּרְבָּן וַהֲפִירַת הַתְּעָלָה וַהֲרִיגַת נְבִיאֵי הַבַּעַל.

הַחוֹתֵם בְּבְרָכָה [הַשֵּׁם יָשׁמוּר בְּמַעֲרָכְתָ].

תְּשׁוּבַת הַמַּעֲרֶכֶת

יִישַׁר כּוֹחוֹ עַל חִזּוּק הַדִּבְרֵי תּוֹרָה, וְהַמְבֹרָךְ יִתְבָּרַךְ מִמְּקוֹר הַבְּרָכוֹת וְיִתְמַלְּאוּ כָּל מִשְׁאֲלוֹת לִבּוֹ לְטוֹבָה וְלִבְרָכָה.

הִנֵּה לְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ (קֹהֶלֶת רַבָּה יא,ב): "תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה וְגַם לִשְׁמוֹנָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר **תֵּן חֵלֶק לְשִׁבְעָה, אֵלּוּ שִׁבְעַת יְמֵי שַׁבָּת, הֵיאַךְ מָה דְּאַתְּ אָמַר (מְלָכִים א - יח,מד): 'וַיְהִי בַּשְּׁבִעִית' - בְּיוֹם הַשַּׁבָּת**. וְגַם לִשְׁמוֹנָה, אֵלּוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי הַמִּלָּה, דִּכְתִיב (מְלָכִים א יח,מב): וַיָּשֶׂם פָּנָיו בֵּין בִּרְכָּו וגו', וְלָמָּה בֵּין בִּרְכָּו, אֶלָּא אָמַר לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם אֶפְלוּ אֵין בְּיָד בָּנֶיךָ אֶלָּא זְכוּת שְׁתֵּי מִצְוֹות הַלָּלוּ, שַׁבָּת וּמִלָּה, כְּדַאי שֶׁתְּרַחֵם עֲלֵיהֶם".

וְהִנֵּה בְּפֵשׁוּטוּת י"ל שֶׁאֵין הֶכְרֵחַ שֶׁזֶּה הָיָה **בְּשַׁבָּת**, אֶלָּא שֶׁאֵלִיָּהוּ הִתְפַּלֵּל שֶׁה' יוֹרִיד גֶּשֶׁם **בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת** וְהַמִּלָּה. וּכְמוֹ שֶׁמָּסִים שָׁם. וְלִכְאוֹרָה כָּךְ מֻכְרָחִים לוֹמַר מִצַּד ב' קֻשְׁיוֹתֶיךָ מִבְּרָכוֹת וְסַנְהֶדְרִין.

*

וְאָמְנָם מהרז"ו כָּתַב: "דּוֹרֵשׁ 'בַּשְּׁבִיעִית' - עַל שֶׁהִזְכִּיר זְכוּת הַשַּׁבָּת, **וּלְשׁוֹן הַמִּדְרָשׁ מַשְׁמַע שֶׁדּוֹרֵשׁ שֶׁהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל אֵלִיָּהוּ הָיָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת".**

אַךְ לְכְאוֹרָה יֵשׁ לְיַשֵּׁב, שֶׁהַמִּדְרָשׁ הוֹלֵךְ בִּשְׁנֵי שְׁלָבִים: **(א). בְּתַחְלָה הוּא מְתָרְגֵּם אֶת הַפְּרוּשׁ הַמִּלּוּלִי שֶׁל הַפָּסוּק,** שמש"כ 'וַיְהִי בַּשְּׁבִיעִית' - כְּלוֹמַר 'וַיְהִי בְּיוֹם הַשַּׁבָּת'.

(ב). אַחַר כָּךְ הוּא מְפָרֵשׁ אֶת הַתֹּכֶן הָעֲמֹק שֶׁל הַדְּבָרִים, שֶׁכְּוָנַת הַכָּתוּב שֶׁהַגֶּשֶׁם בָּא בִּזְכוּת הַשַּׁבָּת.

טוב לחסות בה'
פְּנִינַת חִזּוּק לְתוֹרָה וּמַעֲשׂ"ט

'בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ'

רַבִּי שִׁמְעוֹן פָּתַח וְאָמַר: 'בִּרְצוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ' (מִשְׁלֵי טז). בֹּא רְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם שֶׁיִּתְקַן אֶת דְּרָכָיו וְלָלֶכֶת בְּדַרְכֵי הקב"ה - בִּכְדֵי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹות הַתּוֹרָה, שֶׁהֲרֵי כְּבָר פֵּרְשׁוּ חֲכָמִים, שֶׁיֵּשְׁנָם שְׁנֵי מַלְאָכִים שֶׁנִּשְׁלָחִים לָאָדָם מִלְמַעְלָה לְהִתְחַבֵּר עִמּוֹ, אֶחָד לִימִין וְאֶחָד לִשְׂמֹאל, וְהֵם מְעִידִים עַל הָאָדָם לָעָתִיד לָבֹא עַל כָּל מַעֲשָׂיו, וְקוֹרְאִים לָהֶם יֵצֶר טוֹב וְיֵצֶר רָע.

בָּא הָאָדָם לְהִטָּהֵר וּלְהִתְעַסֵּק בְּמִצְוֹות הַתּוֹרָה - אוֹתוֹ יֵצֶר הַטּוֹב שֶׁהִתְחַבֵּר עִמּוֹ - מֵעִד הוּא מִתְגַּבֵּר עַל אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע - עַד שֶׁיְּבַטֵּל הָרָע מִשֶּׁלִּים עִמּוֹ וּמִתְהַפֵּךְ לְהְיוֹת לוֹ לְעֶבֶד. וּכְשֶׁאָדָם הוֹלֵךְ לְהִשְׁמֵא - אוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע מִתְחַזֵּק וּמִתְגַּבֵּר עַל אוֹתוֹ יֵצֶר טוֹב.

וַדַּאי כְּשֶׁאוֹתוֹ הָאָדָם בָּא לְטָהֵר, בְּכַמָּה כֹּחַ מִתְחַזֵּק הָאָדָם כַּאֲשֶׁר מִתְגַּבֵּר אוֹתוֹ יֵצֶר טוֹב, אָז 'אוֹיְבָיו יַשְׁלִים אִתּוֹ' - שֶׁאוֹתוֹ יֵצֶר הָרָע נִכְנָע לִפְנֵי הַיֵּצֶר הַטּוֹב (זֹהַר תּוֹלְדוֹת קמד,ב).

לע"נ מָרַת חַסְיָה גְּעלָא [בְּתִיב: געללא] ע"ה,
בַּת ר' יִצְחָק שְׁלִיטָ"א

וַיְהִי עֵשָׂו בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת יְהוּדִית בַּת בְּאֵרִי הַחִתִּי וְאֶת בָּשְׂמַת בַּת אֵילֹן הַחִתִּי. וַתִּהְיֶיןָ מֹרַת רוּחַ לְיִצְחָק וּלְרִבְקָה (בְּרֵאשִׁית כו,לה-לו) – "שֶׁהָיוּ עוֹבְדוֹת עֲבוֹדָה זָרָה" (רַשִׁ"י).

וַיְהִי כִּי זָקֵן יִצְחָק וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת (בְּרֵאשִׁית כז,א). – "וַתִּכְהֶיןָ - בָּעֲשָׁנָן שֶׁל אֵלּוּ" (רַשִׁ"י). וּמְקוֹרוֹ בְּפִסְיקְתָא רַבָּתִי (פִּיסְקָא יב - זָכוֹר): "הָלַךְ וְנָשָׂא עוֹבְדוֹת עַכּוּ"ם, וְהָיוּ מְעַשְּׁנוֹת לִפְנֵי עַכּוּ"ם, וְיִצְחָק מֵרִיחַ וְכָהוּ עֵינָיו, שֶׁנֶּאֱמַר וַתִּכְהֶיןָ עֵינָיו מֵרְאֹת".

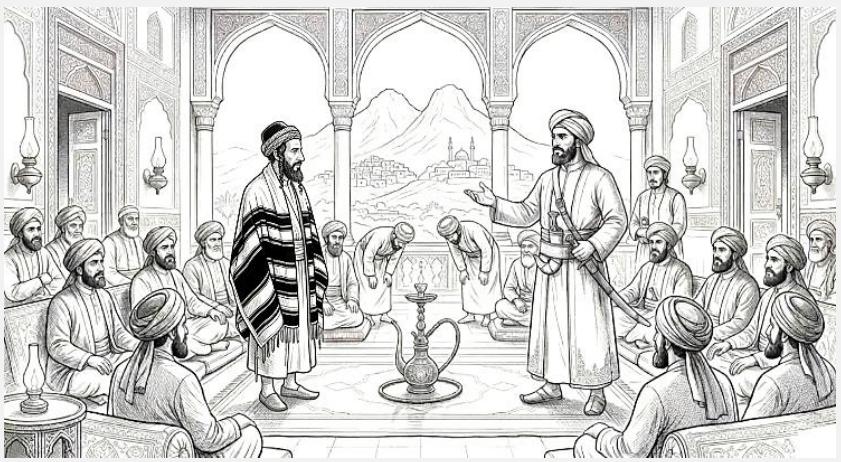
***

כֵּיצַד הוֹכִיחַ הַשֵּׁיחַ' לַמַּסְלְמִים, שֶׁאֱמוּנָתָם שֶׁל הַיְּהוּדִים בָּאֱלֹקִיהֶם – אֱמִתָּנָה וְיַצִּיבָה הַרְבֵּה יוֹתֵר מֵאֱמוּנָתָם שֶׁל הַמַּסְלְמִים?

תּוֹשָׁבֶיהָ הַמַּסְלְמִים שֶׁל הָעֲיָרָה אֶל-גּוֹעֲדֵי שֶׁבְּתֵימָן, נָהֲגוּ לְהִתְהַלֵּךְ בְּשֶׁהֵם נְפוּחִים מֵרֹב גַּאֲוָה. וְלֹא בִּכְדֵי. כָּל עַרְבֵיֵי אֶל-גּוֹעֲדִי הָיוּ מְיֻחָסִים בְּצֶאֱצָאֵי מָחַמַּד 'נְבִיא' הָאִסְלָאם, וּבְהֶתְאֵם לְכָךְ זָכוּ בְּכָל לַבְנוּי 'סָאדָה', שֶׁמַּשְׁמָעוּתוֹ אֲדוֹנִים וַאֲצִילִים. כָּל אֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ נִקְרָא 'סַיִּד', וְסִימַן הַהֶכֵּר שֶׁלָּהֶם הָיָה בִּכְרִיכַת מִצְנֶפֶת יְרֻקָּה עַל רֹאשָׁם, כַּאֲשֶׁר רַק לָהֶם מֻתָּר הָיָה לְשַׁלְשֵׁל חֵלֶק מֵהַמִּצְנֶפֶת עַל עָרְפָּם.

כְּצֶאֱצָאָיו שֶׁל אֲבִי אֻמָּתָם, הָיוּ יְדוּעִים עַרְבֵיֵי אֶל-גּוֹעֲדִי בְּשִׁנְאָתָם הָעִוֶּרֶת לַיְּהוּדִים, עַד כְּדֵי כָּךְ שֶׁאִם בִּקֵּשׁ יְהוּדִי מִיְּהוּדֵי הַסְּבִיבָה לְבַטֵּא אֶת שִׁנְאָתוֹ הָעִוֶּרֶת שֶׁל מַאן דְּהוּ, הָיָה אוֹמֵר 'זֶה שׂוֹנֵא כְּמוֹ סָאדָאת אֶל גּוֹעֲדִי'.

אַךְ לֹא כָּלָם הָיוּ כָּךְ. בְּאוֹתָהּ הָעֲיָרָה הָיָה שֵׁיחַ' אַךְ לֹא כָּלָם הָיוּ כָּךְ. בְּאוֹתָהּ הָעֲיָרָה הָיָה שֵׁיחַ' אֶחָד, נְשׂוּא פָּנִים וּבַעַל הַשְׁפָּעָה, שֶׁהָיָה אָדָם נָבוֹן וּמָתוּן.

בְּאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁיחַ' הָיָה אוּלָם גָּדוֹל הַנִּקְרָא 'מַקְעָד' - מָקוֹם יְשִׁיבָה, אוֹ 'דִּיוָואן אֶל קִילָה', כְּלוֹמַר אוּלָם הַשִּׂיחָה. בְּמֶשֶׁךְ שָׁעוֹת אֲרֻכּוֹת מִדֵּי יוֹם הָיוּ רַבִּים מֵעַרְבֵיֵי אֶל-גּוֹעֲדִי מִתְכַּנְּסִים בְּאַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַשֵּׁיחַ' וּמְכַלִּים אֶת זְמַנָּם בְּשִׂיחוֹת שֶׁל הֶבֶל, תּוֹךְ כְּדֵי לְעִסַּת עֲלֵי קָאת וְעִשּׁוּן נַרְגִּילָה. שִׂיחוֹתֵיהֶם נָסוֹבוּ עַל הֵיבּוּלִים, עַל נְחוּשׁ הָעֲתִידוֹת וְעוֹד. וְכַיָּאֶה לְצֶאֱצָאָיו שֶׁל מֻחַמַּד, כָּל שִׂיחָה שֶׁכָּזוֹ נִפְתְּחָה וְנִסְתַּיְּמָה בִּגְנוּתָם שֶׁל הַיְּהוּדִים.

הַשֵּׁיחַ' הַמְּאֻרָּח לֹא נָהֲג לְהַשְׁתַּתֵּף בְּדֶרֶךְ כְּלָל בְּשִׂיחָתָם שֶׁל אוֹרְחָיו אוֹדוֹת הַיְּהוּדִים, אֲבָל כַּאֲשֶׁר הָיוּ שׁוֹאֲלִים לְדַעְתּוֹ, הָיָה פּוֹטֵר אֶת הַיּוֹשְׁבִים בְּתְשׁוּבָה סְתָמִית: "לֹא כָּל מַה שֶּׁאַתֶּם חוֹשְׁבִים עַל הַיְּהוּדִים הוּא נָכוֹן". הָיוּ הַמַּסְבִּים מִתְנַצְּלִים בְּהִתְחַסְּדוּת, תּוֹךְ הֲנָפַת יָד עַל חָזָם, כְּלוֹמַר, "יִסְלַח לָנוּ הָאֵל אִם דִּבַּרְנוּ כָּזֶב".

*

הַמַּעֲשֶׂה הַבָּא אֵרַע בְּאֶחָד הַיָּמִים, כַּאֲשֶׁר שִׂיחַת הַהֶבֶל שֶׁל הַיּוֹשְׁבִים בִּגְנוּתָם שֶׁל הַיְּהוּדִים הֶעֱלְתָה אֶת חֲמָתוֹ שֶׁל הַשֵּׁיחַ' עַד לְהַשְׁחִית.

כַּאֲשֶׁר שָׁאֲלוּ הַיּוֹשְׁבִים לְדַעְתּוֹ, נַעֲנָה וְאָמַר בַּחֲרִיפוּת יְתֵרָה: "אִם תִּשְׁאֲלוּ לְדַעְתִּי, אֹמַר לָכֶם בִּמְלוֹא הַכְּנוּת, כִּי אִלּוּ נִדְרַשְׁתִּי לְצַאת לְמַסָּע לִמְקוֹם סָכָנָה וְהָצַע לִי לִבְחֹר בֵּן לְוָיָה נֶאֱמָן - מִסְלְמִי אוֹ יְהוּדִי - הָיִיתִי בּוֹחֵר בִּבֶן הַלְוָיָה הַיְּהוּדִי, בְּהֵיוֹתִי בָּטוּחַ שֶׁאִם אֶהְיֶה בְּסַכָּנָה - הַיְּהוּדִי לֹא יַעֲזְבֵנִי!"

"הַיְּהוּדִי אָדָם מַאֲמִין, וֶאֱמוּנָתוֹ חֲזָקָה וְיַצִּיבָה!" הִכְרִיז הַשֵּׁיחַ' מוּל הַשּׁוֹמְעִים הַהֲמוּמִים, "וְכָל אָדָם מַאֲמִין הֲרֵי הוּא נֶאֱמָן!"

לְרֶגַע נִשְׁתָּרְרָה דְּמָמָה, וּמִיָּד לְאַחַר מִכֵּן הֵחֵל רַחַשׁ נִשְׁמַע בֵּקֶהָל. "אִיסְתַּגְ'פַּר אַלְלָ'ה אַל עַצִּ'ים!" קָרְאוּ הַנּוֹכְחִים לְעֻמָּתוֹ. כְּלוֹמַר "בַּקָּשׁ מְחִילָה מֵהָא-ל הֶעָצוּם!"

דְּבָרָיו הָיוּ בְּעֵינֵיהֶם כְּחִלּוּל הַקֹּדֶשׁ, אַךְ מִכֵּיוָן שֶׁהָיוּ יְרֵאִים מִפָּנָיו בְּהֵיוֹתוֹ חָכָם מֻהָם וְגָבוֹר חַיִל מֵהֶם - לֹא הֵעֵזּוּ אֶלָּא לְהִתְרוֹת בּוֹ, שֶׁיְּבַקֵּשׁ מְחִילָה עַל דִּבְרֵי הַכְּפִירָה שֶׁהִשְׁמִיעַ.

"אֲבַקֵּשׁ מְחִילָה מֵאַלְלָ'ה!" לֹא נִשְׁאַר הַשֵּׁיחַ' חַיָּב, "אַךְ עוֹד הַיּוֹם אוֹכִיחַ לָכֶם אֶת צִדְקַת דְּבָרַי!"

*

שָׁעָתַיִם חָלְפוּ, וּלְפֶתַע הִזְדַּקֵּף עַל מְקוֹמוֹ, שָׁלַף אֶת חַרְבּוֹ מִתַּעֲרָהּ, וְהֵחֵל מְנוֹפֵף בָּהּ לְכָל עֵבֶר כְּמִי שֶׁמִּתְכַּוֵּן לְהַתִּיז רֹאשׁוֹ שֶׁל מַאן דְּהוּ.

"הַיּוֹם נִתְפַּלֵּל כָּאן!" - אָמַר בְּקוֹל מְאַיֵּם, "אֲבָל אִישׁ לֹא יִפָּנֶה לְכִוּוּן מֻכָּה! בְּמָקוֹם זֹאת תִּפְנוּ כֻּלְּכֶם אֶל הַנַּרְגִּילָה שֶׁלִּי וְתִכְרְעוּ בֶּרֶךְ בִּפָּנֶיהָ! וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמִּזְכָּר שָׁם אֱלֹקֶיהָ בִּתְפִלָּה - תַּזְכִּירוּ בְּמָקוֹם זֹאת אֶת הַנַּרְגִּילָה שֶׁלִּי!"

הַנּוֹכְחִים הִבִּיטוּ בַּשֵּׁיחַ' כְּמִי שֶׁנִּתְבַּלְבְּלָה עָלָיו דַּעְתּוֹ, אֲבָל הוּא נָעַץ בָּהֶם מַבָּט מַצְמִית וְהִמְשִׁיךְ לְנוֹפֵף בְּחַרְבּוֹ בְּאֹפֶן שֶׁגָּרַם לָהֶם לְהִתְכּוֹפֵף בִּמְקוֹמָם.

הַתְּפִלָּה הַמְּוֻוָּרָה הַחֵלָּה, כַּאֲשֶׁר הַמִּתְפַּלְּלִים כּוֹרְעִים בֶּרֶךְ בִּפְנֵי הַנַּרְגִּילָה הַמְּעֻצֶּבֶת שֶׁל הַשֵּׁיחַ', וּמַזְכִּירִים אֶת שְׁמָהּ בִּמְקוֹם אֶת שְׁמוֹ שֶׁל אֱלֹקֶ"ה. בְּכָל אוֹתָהּ עֵת הִסְתּוֹבֵב הַשֵּׁיחַ' סְבִיבָם, חָרְבּוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וְהוּא מְזָרֶה אֵימָה בַּנּוֹכְחִים.

כַּאֲשֶׁר הִסְתַּיְּמָה הַתְּפִלָּה, הִתְיַשְּׁבוּ כֻּלָּם אִישׁ אִישׁ בִּמְקוֹמוֹ וְשָׁבוּ לִלְעֹס קָאַת וּלְעַשֵּׁן נַרְגִּילָה, מְנַסִּים לְהַסִּיחַ דַּעְתָּם מֵהִתְנַהֲגוּתוֹ הַמּוּזָרָה שֶׁל הַשֵּׁיחַ'.

*

הַשָּׁעָה הָיְתָה שְׁלוֹשׁ אַחֲרֵי הַצָּהֳרַיִם, כַּאֲשֶׁר הַשֵּׁיחַ' סִמֵּן לְאֶחָד מִמְּשָׁרְתָיו לְהִתְקָרֵב לְכִוּוּנוֹ. "רוֹעַ לִבְיתוֹ שֶׁל הַיְּהוּדִי סְלֵימָאן אֶל נַחַאס (שְׁלֹמֹה חָרָשׁ הַנְּחֹשֶׁת) וְהָבֵא אוֹתוֹ אֵלַי מִיָּד, בְּלִי שׁוּם עִכּוּבִים אוֹ תֵּרוּצִים, חַי אוֹ מֵת"! הוֹרָה לוֹ.

כַּאֲשֶׁר הוּבָא שְׁלֹמֹה – הוּא אָמַר לַשֵּׁיחַ': "עוֹד לֹא הִתְפַּלַּלְתִּי אֶת תְּפִלַּת הַמִּנְחָה".

"אַתָּה רוֹצֶה לְהִתְפַּלֵּל מִנְחָה?" הִתַּמֵּם הַשֵּׁיחַ' כְּנֶגְדּוֹ, "בְּבַקָּשָׁה, הִתְפַּלֵּל כָּאן, עִמָּנוּ! אֲבָל בְּמָקוֹם לִפְנוֹת לְכִוּוּן יְרוּשָׁלַיִם – תִּפְנֶה לְכִוּוּן הַנַּרְגִּילָה שֶׁלִּי, וְאַל תִּתְפַּלֵּל תְּפִלַּת לַחַשׁ אֶלָּא בְּקוֹל רָם בִּלְבַד, וּבְכָל מָקוֹם שֶׁמִּזְכָּר שֵׁם אֱלֹקֶ"ה בִּתְפִלָּתְךָ - תַּזְכִּיר בְּמָקוֹמוֹ אֶת שֵׁם הַנַּרְגִּילָה שֶׁלִּי!"

"דַּע לְךָ כִּי אֲנִי מֵבִין אֶת כָּל דְּבָרֶיךָ!" - הִזְדַּקֵּף הַשֵּׁיחַ' עַל מְקוֹמוֹ וְשָׁלַף בַּפַּעַם הַשְּׁנִיָּה בְּאוֹתוֹ יוֹם אֶת חַרְבּוֹ, "אִם תִּנְסֶה לְהִתְחַכֵּם - דָּמְךָ בְּרֹאשֶׁךָ!"

הַמַּסְבִּים נֶאֶחְזוּ בְּפִיק בִּרְכַּיִם נֹכַח הַמַּחֲזֶה הַמַּבְעִית. הַיְחִידִי שֶׁשָּׁמַר עַל קֹר רוּחַ הָיָה שְׁלֹמֹה בִּכְבוֹדּוֹ וּבְעַצְמוֹ.

"אִם בִּרְצוֹנְךָ לְהוֹרְגֵנִי, יָא שֵׁיחּ'" אָמַר בְּקוֹל רָגוּעַ, "לָמָּה לְךָ לְעַנּוֹתֵנִי? הַכֵּנִי נָא בְּחַרְבְּךָ וְאָמוּת!" וּבְדַבְּרוֹ הִטָּה עָרְפּוֹ לִפְנֵי חַרְבּוֹ שֶׁל הַשֵּׁיחַ'.

"אֵינֶנִּי מְעֻנְיָן בְּמוֹתְךָ!" - צָרַח הַשֵּׁיחַ', "אַךְ אִם תַּמְרֶה אֶת פִּי - לֹא אֶחְוֹס וְלֹא אֶחְמֹל! וְעַתָּה, יְהוּדִי, הַצֵּל אֶת נַפְשְׁךָ מִמָּוֶת וְקוּם מַהֵר לְהִתְפַּלֵּל כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ!"

לְתַדְהֳמַת הַכֹּל הִמְשִׁיךְ שְׁלֹמֹה לְהִשְׁתַּטֵּחַ בְּשַׁלְוַת נַפְשׁוֹ. וְאָמַר: "אֲנִי אֶעֱבֹד רַק אֶת א-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ מַה גָּרַם לְךָ לַחֲשֹׁב עָלַי מַחְשָׁבוֹת כָּאֵלֶּה, שֶׁאֲהֻיֶּה מוּכָן לְהַשְׁתַּחֲוֹוֹת וּלְהִתְפַּלֵּל לְנַרְגִּילָה, וּמִכָּל מָקוֹם הִנְנִי נֶאֱלַץ לְהַשְׁבִּיתְךָ בְּלֹא מָחִלְתָּ!"

"עֲצֹר!" - הִפְסִיקוּ הַשֵּׁיחַ' בַּחֲמַת זַעַם, "אֶתֵּן לְךָ שָׁעָה אַחַת לְהִתְבּוֹנֵן בִּדְבָרַי - לִפְנֵי שֶׁאֶעֱרֹךְ אֶת רֹאשְׁךָ וְאֶחְתֹּךְ אֶת בְּשָׂרְךָ לַחֲתִיכוֹת!"

הוּא הוֹרָה לַעֲבָדָיו לְאֶסֹּר אֶת שְׁלֹמֹה בַּחֶדֶר הַסָּמוּךְ, וְאַחַר הִתְיַשֵּׁב עַל מְקוֹמוֹ וְהֵמְשִׁיךְ לְעַשֵּׁן אֶת הַנַּרְגִּילָה שֶׁלּוֹ, בִּשְׁתִיקָה רַבַּת מַשְׁמָעוּת.

"הַכְנִיסוּ אֶת הַיְּהוּדִי!" - הוֹרָה כְּעָבַר שָׁעָה קְלָה.

שְׁלֹמֹה הֻכְנַס אֶל הַחֶדֶר, וְהַשֵּׁיחַ' פָּנָה אֵלָיו: "מַה תֹּאמַר עַתָּה? הַאִם תִּהְיֶה מוּכָן לְהִתְפַּלֵּל לַנַּרְגִּילָה שֶׁלִּי?"

"לֹא!" - הִכְרִיז הַיְּהוּדִי בְּקוֹל בּוֹטֵחַ, "יְהוּדִי נוֹלַדְתִּי וִיהוּדִי אָמוּת! לֹא אֶהְיֶה מוּכָן לִבְגֹּד בֶּאֱמוּנָתִי, גַּם לֹא בְּמִחִיר חַיַּי".

*

וְאָז פָּנָה הַשֵּׁיחַ' אֶל כָּל הַמַּסְבִּים וְאָמַר לָהֶם: "הַאִם עֲדַיִן תַּחְלְקוּ עַל דְּבָרַי?! הַאִם עֲדַיִן תְּעַרְעֲרוּ עַל כָּךְ שֶׁהִנְנִי מַעֲדִיף יְהוּדִי עַל מְסָלְמִי כְּבֶן לְוָיָה?! הֲלֹא אַתֶּם כֻּלְּכֶם בְּנֵי חַיִל, וּלְכָל אֶחָד מִכֶּם חֶרֶב עַל יְרֵכוֹ, וְאַתֶּם יוֹדְעִים הֵיטֵב כֵּיצַד לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ! כֻּלְּכֶם מִצְּאֶצְאֵי מְחַמָּר וְכֻלְּכֶם מִתְאָמִים בִּיחוּסְכֶם, אֲבָל כַּאֲשֶׁר שָׁלַפְתִּי אֶת חַרְבִּי וַהֲנַפְתִּיהָ מֵעַל רָאשֵׁיכֶם - נָפְלָה עֲלֵיכֶם אֵימָתָהּ וּפַחַד, וּרְעָדָה אֲחָזָה אֶתְכֶם עַד שֶׁשְּׁכַחְתֶּם אֶת אֱמוּנַתְכֶם וְאֶת יְחוּסְכֶם וְהֻחְלַפְתֶּם אֶת אַלְלָ'ה בְּנַרְגִּילָה מֵעֵץ יָבֵשׁ!"

"בְּמוֹ עֵינַי רָאִיתִי בֵּיצַד כֻּלְּכֶם, סָאדָה' שְׁכֻמוֹתְכֶם, כּוֹרְעִים בֶּרֶךְ בִּפְנֵי נַרְגִּילָה מְפֻטֶּמֶת בְּטַבָּק!" - הֵצִילִיף קוֹלוֹ שֶׁל הַשֵּׁיחַ' בִּפְנֵי הַנּוֹכְחִים, "וְכֵיצַד אוּכַל לִבְטֹחַ בָּכֶם בְּעֵת צָרָה?! מִי שֶׁמַּחֲלִיף אֶת הָאֱלֹהִים שֶׁלּוֹ - הַאִם יִקָּשֶׁה בְּעֵינָיו לְהַחֲלִיף אֶת חֲבֵרוֹ בְּעֵד נְזִיד עֲדָשִׁים?!"

"אֲבָל הַיְּהוּדִי הַזֶּה" - הִמְשִׁיךְ בְּתוֹכָחָתוֹ, "שֶׁאַתֶּם יוֹדְעִים וְגַם הוּא יוֹדֵעַ שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲשׂוֹת בּוֹ כָּטוֹב בְּעֵינַי - לְהַמִּיתוֹ אוֹ לְהַשְׁאִירוֹ בַּחַיִּים, וְאֵין לוֹ אֶת הָאֶפְשָׁרוּת לְהִתְגּוֹנֵן וְלוּ בְּמִאוּמָה, הֲלֹא בְּעֵינֵיכֶם רְאִיתֶם כֻּלְּכֶם, כֵּיצַד הוּא מוּכָן לָמוּת עַל קִדּוּשׁ שֵׁם אֱ-לֹהָיו - בְּשִׁלְוָה וּבְלֹא פַּחַד. וְלֹא מְשׁוּם שֶׁהוּא טִפֵּשׁ אוֹ חָסֵר רָצוֹן לִחְיוֹת! כֻּלְּכֶם יוֹדְעִים כִּי הַיְּהוּדִים חֲכָמִים וַחֲפֵצֵי חַיִּים! אֲבָל אֱמוּנָתוֹ אֵיתָנָה כְּסֶלַע, וּבְעֵד כָּל הוֹן לֹא יְמִירֶנָּה, וְאֶת חַיָּיו יְמַסֵּר בַּעֲבוּרָהּ! הוּא הוּא בֶּן הַלְוָיָה הַמְּעֻלֶּה שֶׁלֹּא יִטּוֹשׁ אֶת חֲבֵרָיו בְּעֵת צָרָה!":

"עַתָּה מְבַקֵּשׁ אֲנִי לִשְׁאֹל אֶתְכֶם, וַעֲנוּ נָא לִי בְּלֹא פַּחַד וּבְלֹא חֶשְׁשׁ: אִלּוּ נִזְקַקְתֶּם אַתֶּם לְבֶן לְוָיָה אֶל מָקוֹם סַכָּנָה, בְּמִי הֱיִיתֶם בּוֹחֲרִים בְּמִסְלְמִי אוֹ בִּיהוּדִי?" - שָׁאַל.

<<< המשך בעמוד ו'

העלון מתפרסם בתמיכתו ועידודו של מורינו הגאון הגדול רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א
לשמיעת שיעורי הירושלמי מאת מורנו שליט"א, ולסדרי ומבחני 'שיח התורה': 5000–308–03. או בעמדות 'נדרים פלוס'